

Eiropas Komisijas
Konkurences ģenerāldirektorāts

Ieskats

Kopienas tiesību aktos par valsts atbalstu

2008. gada 30. septembris

Šī rokasgrāmata ir pieejama arī Eiropas Komisijas Konkurences ģenerāldirektorāta
tīmekļa vietnē:

http://ec.europa.eu/competition/state_aid/studies_reports/studies_reports.cfm

Piezīme ievēribai:

Šajās faktu lapās ir sniegts īss, dažviet vienkāršots kopsavilkums par piemērojamiem tiesību aktiem valsts atbalsta jomās. Ir skaidrs, ka no šajās faktu lapās ietvertajiem kopsavilkumiem un tabulām nevar atvasināt nekādas tiesības. Lai iepazītos ar šo noteikumu pamatotāku, nozarei piemērojamu versiju, ir jālasa attiecīgo tiesību aktu pilni teksti, un precīzas atsauces uz tiem ir ietvertas katrā faktu lapā.

Šajā redakcijā Ieskats ir atjaunināts 2008. gada 30. septembrī.

© Eiropas Kopienas, 2008. gads

Pārpublicējot atsauce uz informācijas avotu ir obligāta.

Saturs

1.	Ievads	5
2.	Pasākumi, uz kuriem attiecas valsts atbalsta noteikumi.....	6
3.	Saderīgs valsts atbalsts	7
4.	Valsts atbalsta vērtēšanas pamatmetodika	10
5.	Paziņošanas un apstiprināšanas procedūras.....	13
6.	Valsts atbalsts struktūrfondu programmām	15
Pielikums: valsts atbalsta faktu lapas.....		17
1. faktu lapa	Vispārējā grupu atbrīvojuma regula	19
2. faktu lapa	Atbalsts klimata pārmaiņu novēršanai un citiem vides aizsardzības pasākumiem.....	24
3. faktu lapa	Atbalsts pētniecībai, attīstībai un inovācijai	31
4. faktu lapa	Reģionālais atbalsts	35
5. faktu lapa	Atbalsts grūtībās nonākušu uzņēmumu glābšanai un pārstrukturēšanai	41
6. faktu lapa	Atbalsts maziem un vidējiem uzņēmumiem	43
7. faktu lapa	Atbalsts nodarbinātībai.....	46
8. faktu lapa	Mācību atbalsts.....	49
9. faktu lapa	Riska kapitāla pasākumi.....	51
10. faktu lapa	Atbalsta elementi valsts un pašvaldību iestāžu zemes un ēku pārdošanā.....	54
11. faktu lapa	Pakalpojumi ar vispārēju tautsaimniecisku nozīmi	55
12. faktu lapa	Paziņojums par garantijām	57
13. faktu lapa	<i>De minimis</i> noteikums	59

1. Ievads

Eiropas Komisija nesēn pieņēma vispārējo grupu atbrīvojuma regulu (VGAR), kas nosaka, ka uz vairākiem valsts atbalsta pasākumiem neattiecas prasība par paziņošanu Komisijai. VGAR ieviešana ir viens no svarīgākajiem valsts atbalsta reformas pasākumiem, ko Komisija veica dažos pēdējos gados. Šī reforma ir svarīgs solis birokrātisko pasākumu samazināšanai, un tā sniedz mūsdienīgu pieeju valsts atbalsta kontrolei, lai veiktu ieguldījumu Lisabonas stratēģijas īstenošanā, veicinot ilgtspējīgu attīstību, ES rūpniecības konkurētspēju, vairāk darbvieta, kā arī nodrošinot sociālo un reģionālo kohēziju.

ES veiktā valsts atbalsta kontrole ir būtisks konkurences politikas aspekts, kā arī nepieciešams konkurences un brīvas tirdzniecības aizsardzības mehānisms. Izveidojot vienotas nostādnes, valsts atbalsta noteikumi pirmkārt un galvenokārt nodrošina vienādus nosacījumus Eiropas uzņēmumiem un novērš dalībvalstu iesaistīšanos nevajadzīgā sacensībā par subsīdijām, kas nenodrošina atsevišķu dalībvalstu ilgtspēju un ir kaitīga Eiropas Savienībai kopumā. Otrkārt, Komisija rosina dalībvalstis un reģionus noteikt darbības prioritātes, lai stiprinātu to ekonomikas konkurētspēju un palielinātu sociālo un reģionālo kohēziju. Valsts atbalsta reformas mērķis ir novirzīt valsts atbalstu mērķiem, kas saistīti ar Lisabonas stratēģiju, piemēram, pētniecībai, attīstībai un inovācijai, riska kapitāla pasākumiem, mācībām, atjaunojamai enerģijai/klimata pārmaiņām un citiem vides aizsardzības pasākumiem. Visbeidzot, ES noteikumi pieprasa, lai ieinteresētās personas pārbaudītu, vai valsts atbalsts ir piemērots politikas instruments vispārējas nozīmes mērķu sasniegšanai. Tādējādi valsts atbalsta kontrole nepieļauj valsts līdzekļu nelietderīgu izlietošanu, par ko beigās būtu jāmaksā nodokļu maksātājiem.

Valsts atbalsta noteikumi ir dažādi, un tie izriet no Līguma, sekundāriem tiesību aktiem un tiesas nolēmumiem. Šā Ieskata mērķis ir sniegt piemērojamo valsts atbalsta noteikumu īsu pārskatu. Ieskata mērķis nav izsmeltoši aprakstīt ne šos noteikumus, ne to piemērošanas veidus. Šis Ieskats sastāv no divām daļām: (i) vispārīgās daļas, kurā izklāstīti valsts atbalsta pamatjēdzieni, un (ii) faktu lapām par nozīmīgākajiem individuālā atbalsta instrumentiem vai tematiem.

Saskaņā ar Komisijas Valsts atbalsta rīcības plānu, kas ir Komisijas valsts atbalsta reformas plāns, pēdējos trīs gados tika pārskatīti un pieņemti vairāki valsts atbalsta tiesību akti, tostarp pamatnostādnes par atbalstu vides aizsardzībai (ietverot klimata pārmaiņas), Kopienas nostādnes par valsts atbalstu pētniecībai, attīstībai un inovācijai un Valstu reģionālā atbalsta pamatnostādnes. Jaunā VGAR ir īpašs pasākums šajā ziņā, jo apvieno un vienkāršo esošos noteikumus par grupu atbrīvojumiem, ietverot visus instrumentus un nozares. Lai atspoguļotu minētās izmaiņas, bija jāpārskata šis Ieskats.

Valsts atbalsta reforma, kuru Komisija sāka 2005. gadā, tuvojas noslēgumam. Ar vispārējo grupu atbrīvojuma regulu un valsts atbalsta kontroles procedūru vienkāršošanas tiesību aktu paketi (kas ietver priekšlikumus par dažu paziņošanas procedūru vienkāršošanu, Paraugprakses kodeksu un paziņojumu par privātā sektora tiesību aizsardzību saistībā ar valsts atbalsta piemērošanas tiesvedību valsts tiesās) kā pēdējo reformas pasākumu Komisija turpina aizsargāt konkurenci, bet dalībvalstis var turpināt brīvi izvēlēties atbalsta instrumentus, kas ir visvairāk piemēroti to vispārīgajai politikai.

2. Pasākumi, uz kuriem attiecas valsts atbalsta noteikumi

ES valsts atbalsta politika ir izklāstīta Eiropas Kopienas dibināšanas līguma 87. panta 1. punktā (turpmāk „Līgums”). Šajā pantā ir teikts, ka valsts atbalsts principā nav saderīgs ar kopējo tirgu. Saskaņā ar Līguma 88. pantu Komisijas uzdevums ir kontrolēt valsts atbalstu. Turklāt saskaņā ar minēto pantu dalībvalstīm ir iepriekš jāinformē Komisija par visiem plāniem sniegt valsts atbalstu („*paziņošanas prasība*”).

Līguma autori nav teikuši, ka Komisijai jācenšas uzraudzīt un kontrolēt visu veidu pasākumus, kas varētu ietekmēt uzņēmumus.

Valsts atbalsta noteikumi attiecas tikai uz pasākumiem, kas atbilst visiem Līguma 87. panta 1. punktā minētajiem kritērijiem, un jo īpaši tie ir šādi.

(a) Valsts līdzekļu nodošana

Valsts atbalsta noteikumi attiecas tikai uz pasākumiem, kas ietver valsts līdzekļu nodošanu (tostarp valsts, reģionālajām vai vietējās pārvaldes iestādēm, valsts bankām un fondiem utt.).

Turklāt šo atbalstu var nepiešķirt tieši valsts. Atbalstu var sniegt arī valsts norādīta privāta vai sabiedriska starpniekorganizācija. Tas varētu attiekties uz gadījumiem, kad, piemēram, kādai privātai bankai ir uzticēts pārvaldīt valsts finansētu MVU atbalsta shēmu.

Līdzekļu, kas uzskatāmi par valsts atbalstu, nodošana var būt dažāda: tās var būt ne tikai dotācijas vai procentu atlaides, bet arī aizdevumu garantijas, paātrināta nolietojuma atskaitījumi, kapitāla ieguldījumi, atbrīvojumi no nodokļiem utt.

(b) Ekonomiska priekšrocība

Atbalsts ir ekonomiska priekšrocība, ko uzņēmums nebūtu guvis parastos apstākļos. Turpmāk norādīti grūtāk pamanāmi darījumu piemēri, kas atbilst šim nosacījumam:

- uzņēmums pērk/nomā valstij vai pašvaldībai piederošu zemi par zemāku cenu nekā tirgus cena;
- uzņēmējsabiedrība pārdod zemi valstij par augstāku cenu nekā tirgus cena;
- uzņēmējsabiedrība izmanto privilīģētas tiesības bez maksas piekļūt infrastruktūrai;
- uzņēmums iegūst riska kapitālu no valsts ar labvēlīgākiem noteikumiem, nekā to varētu iegūt no privāta ieguldītāja.

(c) Selektivitāte

Valsts atbalstam ir jābūt selektīvam, lai tādējādi ietekmētu dažu uzņēmumu un to konkurentu savstarpējo līdzsvaru. „Selektivitāte” atšķir valsts atbalstu no tā sauktajiem „vispārējiem pasākumiem” (proti, pasākumiem, kas bez izšķirības attiecas uz visiem uzņēmumiem visās dalībvalsts ekonomikas nozarēs (piemēram, kā vairums valsts mēroga fiskālo pasākumu)).

Shēma ir uzskatāma par „selektīvu”, ja pārvaldes iestādēm, kas administrē šo shēmu, kaut kādā mērā ir piešķirtas pilnvaras rīkoties pēc sava ieskata. Selektivitātes kritērijam atbilst arī situācija, kurā atbalsta shēma attiecas tikai uz dalībvalsts teritorijas daļu (kā tas ir visu reģiona un nozaru atbalsta shēmu gadījumā).

(d) Ietekme uz konkurenci un tirdzniecību

Atbalsts var ietekmēt dalībvalstu savstarpējo konkurenci un tirdzniecību. Pietiek, ja var pierādīt, ka atbalsta saņēmējs ir iesaistīts saimnieciskā darbībā un ka tas darbojas tirgū, kur notiek dalībvalstu savstarpējā tirdzniecība. Šajā kontekstā saņēmēja raksturojums nav svarīgs (saimnieciskās darbības var iesaistīties arī bezpeļņas organizācija).

Komisija uzskata, ka nelieli atbalsta apjomi (*de minimis* atbalsts¹) potenciāli neietekmē dalībvalstu savstarpējo konkurenci un tirdzniecību. Tādēļ Komisija uzskata, ka uz šādu atbalstu neattiecas Līguma 87. panta 1. punkta darbības joma.

Šis īsais valsts atbalsta noteikšanas kritēriju apraksts rāda, ka Kopienas valsts atbalsta noteikumu darbības joma ir plaša (bet nav bezgalīga).

3. Saderīgs valsts atbalsts

Saskaņā ar Līguma 87. panta 1. punktu atbalsta pasākumi, kas atbilst visiem iepriekš minētajiem kritērijiem, ir principā nesaderīgi ar kopējo tirgu. Tomēr nesaderības princips nenozīmē pilnīgu aizliegumu. Līguma 87. panta 2. un 3. punktā ir norādīti vairāki gadījumi, kad valsts atbalstu varētu uzskatīt par pieņemamu (tā sauktie „atbrīvojumi”). Šādu atbrīvojumu esība arī ir par pamatu tam, ka Komisija pārbauda plānotos valsts atbalsta pasākumus, kā paredzēts Līguma 88. pantā. Minētais pants nosaka, ka dalībvalstīm ir jāziņo Komisijai par jebkādu plānu piešķirt valsts atbalstu pirms šā plāna īstenošanas. Pants arī dod Komisijai tiesības izlemt, vai piedāvātais atbalsta pasākums atbilst atbrīvojuma kritērijiem, vai „*attiecgajai valstij tāds atbalsts ir jāizbeidz vai jāmaina*”.

Lielākajā daļā valsts atbalsta gadījumu vissvarīgākie noteikumi par atbrīvojumiem ir atrodami 87. panta 3. punkta a) un c) apakšpunktā:

- 87. panta 3. punkta a) apakšpunkts attiecas uz „palīdzību, kas veicina ekonomikas attīstību apgabalos, kur dzīves līmenis ir ārkārtīgi zems vai kur valda liels bezdarbs”;
- 87. panta 3. punkta c) apakšpunkts attiecas uz „palīdzību, kas veicina atsevišķu saimniecisko darbību vai atsevišķu tautsaimniecības jomu attīstību, ja šādai palīdzībai nav tāds nelabvēlīgs iespaids uz tirdzniecības apstākļiem, kas būtu pretrunā vispārējām interesēm”.

Izmantojot savas pilnvaras, Komisija ir izstrādājusi konkrētas metodes, kas atkarīgas no uzņēmuma lieluma, tā atrašanās vietas, konkrētās nozares, atbalsta mērķa utt. Lai nodrošinātu pārredzamību, prognozējamību un juridisko noteiktību, Komisija ir publiskojusi kritērijus, ko tā izmanto, izlemjot jautājumu par tai paziņoto atbalsta pasākumu atbilstību atbrīvojumam. Šādas publikācijas ir izdotas kā regulas, „ziņojumi”, „paziņojumi”, „nostādnes”, „pamatnostādnes” un dalībvalstīm adresētas vēstules².

Ievērojot Līguma 87. panta 3. punkta a) un c) apakšpunktu, var izšķirt trīs atbalsta kategorijas.

(a) Reģionālais atbalsts

¹ Sk. pielikumu: 13. faktu lapa par *de minimis* noteikumu.

² Visas attiecīgās regulas, ziņojumi, paziņojumi, nostādnes un pamatnostādnes ir pieejamas Konkurences ģenerāldirektorāta tīmekļa vietnē : http://ec.europa.eu/competition/state_aid/legislation/legislation.html

Gan Līguma 87. panta 3. punkta a) apakšpunkts, gan c) apakšpunkts nosaka pamatu, kas pieļauj valsts atbalsta pasākumus reģionālo problēmu risināšanai.

- Līguma 87. panta 3. punkta a) apakšpunkts attiecas uz valsts atbalstu, kas veicina attīstību „*apgabalos, kur dzīves līmenis ir ārkārtīgi zems vai kur valda liels bezdarbs*”. Tieši tādēļ 87. panta 3. punkta a) apakšpunkta statuss tiek piešķirts, pamatojoties uz ES noteikto kritēriju (teritoriālo vienību statistikas nomenklatūras *NUTS II* reģioniem, kuros IKP uz vienu iedzīvotāju (pirkspējas standarts – *PPS*) ir mazāks nekā 75 % no ES 25 dalībvalstu vidējā rādītāja³). 2007.–2010. gada periodā uz reģioniem, kuros IKP uz vienu iedzīvotāju ir mazāks nekā 75 % no ES 15 dalībvalstu vidējā rādītāja (*PPS*)⁴, arī attiecas 87. panta 3. punkta a) apakšpunktā ietvertais atbrīvojums.
- Līguma 87. panta 3. punkta c) apakšpunkts attiecas uz atbalstu citu (vietējo) problēmu reģioniem – „*palīdzību, kas veicina ... atsevišķu tautsaimniecības jomu attīstību*”. Šis pants dod iespēju dalībvalstīm palīdzēt reģioniem, kuri ir neizdevīgākā situācijā *salīdzinājumā ar valsts vidējo rādītāju*. Komisija arī nosaka to reģionu sarakstu, kas atbilst šim atbrīvojumam, taču ievēro dalībvalstu ierosinājumus. Sava ierosinājuma pamatošanai dalībvalstis var izmantot *savas valsts* kritērijus.

Izmantotie reģionālā atbalsta novērtēšanas kritēriji ir apkopoti „Valsts reģionālā atbalsta pamatnostādņēs 2007.–2013. gadam”. Šā dokumenta satura kopsavilkums ir sniegts pielikumā reģionālā atbalsta faktu lapā.

(b) Citi horizontālie noteikumi

Starpnozaru jeb „horizontālajos” noteikumos ir izklāstīta Komisijas nostāja jautājumā par konkrētām atbalsta kategorijām, kuru mērķis ir jebkurā nozarē vai reģionā iespējamu problēmu risināšana.

Līdz šim Komisija ir pieņēmusi „nostādnes”, „pamatnostādnes” vai „grupu atbrīvojumu regulas”, kas nosaka, ka atbrīvojuma kritēriji ir jāpiemēro šādām atbalsta kategorijām:

- atbalstam klimata pārmaiņām un vides aizsardzībai,
- atbalstam pētniecībai, attīstībai un inovācijai,
- atbalstam grūtībās nonākušu uzņēmumu glābšanai un pārstrukturēšanai,
- atbalstam maziem un vidējiem uzņēmumiem,
- atbalstam nodarbinātībai,
- mācību atbalstam,
- atbalstam riska kapitālam,
- atbalstam pakalpojumiem ar vispārēju tautsaimniecisku nozīmi.

Arī pielikumā dotajās faktu lapās var atrast „regulu”, „nostādņu” un „pamatnostādņu” kopsavilkumu attiecībā uz katru no iepriekš minētajām atbalsta kategorijām.

(c) Nozaru noteikumi

Komisija ir arī pieņēmusi noteikumus, kas paredzēti konkrētām nozarēm jeb „nozarēm”,

³ Lai nodrošinātu konsekvensi, ES 25 dalībvalstu dati ir izmantoti visam 2007.–2013. gada periodam.

⁴ Atbilst 82,2 % no ES 25 dalībvalstu IKP uz vienu iedzīvotāju.

kuros tā definē savu pieeju valsts atbalstam konkrētās nozarēs. No tiem svarīgākās ir:

- *Vispārīgās nozares*

Gadu gaitā ir pieņemti īpaši noteikumi par vairākām nozarēm, kam raksturīgas specifiskas, ar īpašiem kompleksiem noteikumiem risināmas problēmas vai apstākļi. Tādas nozares patlaban ir audiovizuālo produktu ražošana, raidorganizāciju darbība, ogļrūpniecības un elektroenerģijas nozare (balasta izmaksas), pasta pakalpojumi un kuģu būve. Specifiski ierobežojumi attiecas arī uz atbalsta sniegšanu tērauda un sintētisko šķiedru ražošanas nozarei.

- *Lauksaimniecība, mežkopība, zivsaimniecība un akvakultūra*

Šajā Ieskatā aprakstītie vispārīgie valsts atbalsta noteikumi nav piemērojami vai ir tikai ierobežoti piemērojami nozarēm, kas ietver lauksaimniecības un zivsaimniecības produktu ražošanu un tirdzniecību⁵. Šīm nozarēm piemērojamie noteikumi galvenokārt ir izklāstīti Kopienas pamatnostādņēs attiecībā uz valsts atbalstu lauksaimniecības un mežsaimniecības nozarē 2007.–2013. gadā⁶ un Kopienas vadlīnijās valsts atbalsta vērtēšanai zvejniecības un akvakultūras jomā⁷.

Sīkāku informāciju par šīm nozarēm piemērojamiem noteikumiem var iegūt no Lauksaimniecības un lauku attīstības ģenerāldirektorāta un Jūrlietu un zivsaimniecības ģenerāldirektorāta Valsts atbalsta nodaļām.

- *Transports*

Autotransporta nozarē ir jāievēro lielākā daļa vispārīgo valsts atbalsta noteikumu (tostarp *de minimis* regula), lai gan ir vairāki izņēmumi (piemēram, parasti nav tiesību pretendēt uz atbalstu transporta iekārtām, transportlīdzekļu iegāde autokravu pārvadājumiem ir izslēgta no *de minimis* regulas, un autotransporta nozarē *de minimis* atbalsta augšējā robeža ir samazināta līdz EUR 100 000).

Uz citām transporta nozarēm attiecas nozaru specifiskie (dzelzceļa, gaisa, iekšzemes ūdensceļu un jūras transporta) valsts atbalsta noteikumi. Informāciju par valsts atbalsta noteikumiem šajās nozarēs var iegūt Enerģētikas un transporta ģenerāldirektorāta Valsts atbalsta nodaļā⁸.

Enerģētikas un transporta ģenerāldirektorāta kompetencē ir arī jautājumi par valsts atbalsta noteikumu piemērošanu ogļrūpniecības nozarē⁹.

(d) Konkrētie atbalsta instrumenti

Norādījumi par konkrētu atbalsta instrumentu, piemēram, garantiju, fiskālā atbalsta, kapitāla ieguldījumu izmantošanu vai par atbalsta apjoma aprēķināšanu kādā pasākumā ir publicēti

⁵ Attiecīgo produktu saraksts ir ietverts EK līguma I pielikumā (tīmekļa vietne: <http://eur-lex.europa.eu/en/treaties/index.htm>).

⁶ *Oficiālais Vēstnesis*, C 319, 27.12.2006., 1. lpp.

⁷ *Oficiālais Vēstnesis*, C 84, 3.4.2008., 10. lpp.

⁸ Sk. http://ec.europa.eu/dgs/energy_transport/state_aid/transport_en.htm

⁹ Enerģētikas un transporta ģenerāldirektorāts konkrēti ir atbildīgs par antracītu saskaņā ar definīciju, kas ietverta Padomes 2002. gada 23. jūlija Regulā (EK) Nr. 1407/2002 par valsts atbalstu ogļu rūpniecībai un kas nozīmē augstas, vidējas un zemas kvalitātes A un B kategorijas ogles starptautiskās kodifikācijas sistēmas izpratnē, ko attiecībā uz ogļēm ir noteikusi Apvienoto Nāciju Organizācijas Eiropas Ekonomikas komisija.

vairākos paziņojumos, kas pieejami Eiropas Komisijas Konkurences ģenerāldirektorāta tīmekļa vietnē.

Kopsavilkums

Līdztekus iepriekš minētajai Lauksaimniecības ģenerāldirektorāta, Zivsaimniecības ģenerāldirektorāta un Enerģētikas un transporta ģenerāldirektorāta kompetencei visās citās nozarēs valsts atbalsta jautājumi ir Konkurences ģenerāldirektorāta kompetencē.

1. tabulā ir dots pārskats par galvenajām atbalsta kategorijām, kas ietvertas Komisijas līdz šim pieņemtajās „pamatnostādnēs”, „nostādnēs” vai „grupu atbrīvojuma regulās”. Tabulā arī ir norādes par to, vai katrā kategorijā atbrīvojumu var piešķirt visā ES teritorijā vai tikai atbalstāmajos reģionos. Tabulas pēdējā ailē ir minēts faktu lapas nosaukums (sk. pielikumu), kurā šis atbalsts ir aplūkots.

1. tabula. Galvenās horizontālā un reģionālā atbalsta kategorijas, ko atļauj ES pamatnostādnes, nostādnes un regulas

Atbalsts, kas paredzēts:	Reģionālā atbalsta jomas		Citas jomas	Attiecīgā faktu lapa (sk. pielikumu)
	87. panta 3. a)	87. panta 3. c)		
Sākotnējiem ieguldījumiem (lielie uzņēmumi)	Jā	Jā	Nē	Reģionālais atbalsts + VGAR
Sākotnējiem ieguldījumiem (MVU)	Jā	Jā	Jā	Reģionālais atbalsts + atbalsts MVU + VGAR
Ar vidi saistītiem izdevumiem	Jā	Jā	Jā	Atbalsts vides aizsardzībai + VGAR
Izdevumiem pētniecībai, attīstībai un inovācijai	Jā	Jā	Jā	Atbalsts pētniecībai, attīstībai un inovācijai + VGAR
Transporta atbalstam (*)	Jā(*)	Jā(*)	Nē	Reģionālais atbalsts
Intelektuālam atbalstam (MVU)	Jā	Jā	Jā	Atbalsts MVU + VGAR
Riska kapitāla atbalstam	Jā	Jā	Jā	Riska kapitāla atbalsts + VGAR
Pakalpojumiem ar vispārēju tautsaimniecisku nozīmi	Jā	Jā	Jā	Pakalpojumi ar vispārēju tautsaimniecisku nozīmi
Mācību atbalstam	Jā	Jā	Jā	Mācību atbalsts + VGAR
Glābšanas un pārstrukturēšanas atbalstam	Jā	Jā	Jā	Glābšanas un pārstrukturēšanas atbalsts

* Atbalsts, lai kompensētu transporta papildu izmaksas, kas rodas uzņēmumiem nomaļos vai mazapdzīvotos reģionos.

4. Valsts atbalsta vērtēšanas pamatmetodika

Pamatojoties uz laika gaitā gūto pieredzi un zināšanām, ar valsts atbalsta reformu kopumu ievieša pilnveidotu ekonomisku pieeju valsts atbalsta lietu vērtēšanai. Tā nosaka precīzākus

ekonomiskos kritērijus un metodiku valsts atbalsta pasākumu pozitīvo un negatīvo elementu vērtēšanai, lai sasniegtu mērķi „mazāks un mērķtiecīgāks atbalsts”.

Ekonomikai ir svarīga nozīme valsts atbalsta analīzē – gan, kvalificējot atbalstu saskaņā ar Līguma 87. panta 1. punktu, gan, vērtējot atbalsta pasākumu atbilstību. Attiecībā uz kvalificēšanu Komisija ir pārskatījusi paziņojumu par *de minimis* atbalstu (13. faktu lapa), paziņojumu par garantijām (12. faktu lapa) un pašlaik pārskata paziņojumu par tirgus ekonomikas ieguldītāju principu.

Atbalsta atbilstības vērtēšana būtībā ir atbalsta **pozitīvās iedarbības** (precīzi definēta vispārējas nozīmes mērķa sasniegšanas veicināšana) un **negatīvās iedarbības** (proti, radītie konkurences un tirdzniecības kropļojumi) līdzsvarošana („**līdzsvara tests**”). Lai atbalstu varētu atzīt par saderīgu, tam ir jābūt nepieciešamam un samērīgam konkrēta vispārējas nozīmes mērķa sasniegšanai.

Tomēr pilnveidota ekonomiskā pieeja nenozīmē, ka katrs valsts atbalsta pasākums tiek padziļināti vērtēts. Izmantojot līdzsvara testa ekonomisko pamatojumu, Komisija, nosakot valsts atbalsta vispārīgos noteikumus, atspoguļoja ekonomiskās prasības, vienlaikus ļaujot izmantot vispiemērotāko kontroles sistēmu. Tāpēc pasākumi, kas rada vismazāko kropļojumu, netiek uzskatīti par valsts atbalstu (sk. 13. faktu lapa par *de minimis* atbalstu). Otrkārt, paziņošanas prasība neattiecas uz gadījumiem, kad ir iespējams veidot viegli piemērojamu *ex ante* atbilstības kritēriju kopumu (sk. 1. faktu lapa par VGAR). Nākamais līmenis - standarta vērtēšana - ļauj Komisijai vērtēt lielāko daļu gadījumu pēc iepriekš noteiktiem nosacījumiem (tostarp pēc noteiktas atbalsta intensitātes), kuru mērķis ir nodrošināt atbalsta samērību, nepieciešamību un tā ierobežoto traucējošo ietekmi, t.i., ietekmi, kura ir novērtēta iepriekš vienā grupā (*en bloc*) un atspoguļota noteikumu tiesiskajos pieņēmumos. Pēdējo kontroles līmeni – detalizētu vērtēšanu – piemēro gadījumos, kad potenciāli tiek radīti vislielākie kropļojumi, un šajā līmenī Komisija pārbauda katra atsevišķa atbalsta pamatojumu.

2. tabula. Vērtēšanas pakāpes:

1	Nav atbalsta - <i>De minimis</i>
2	Vispārējā grupu atbrīvojuma regula (VGAR)
3	Standarta vērtēšana
4	Detalizēta vērtēšana

Pilnveidotās ekonomiskās pieejas pamatelements ir **līdzsvara tests**. Būtībā tā ir ierosinātā pasākuma izmaksu un ieguvumu analīze.

Līdzsvara testā nosaka šādus analīzes elementus:

1. Skaidri definēts vispārējas nozīmes mērķis

Atbalstam ir jābūt virzītam uz skaidri definēta vispārējas nozīmes mērķa sasniegšanu (piemēram, izaugsmi, nodarbinātību, kohēziju, vides aizsardzību u.c.). Tas var būt gan **efektivitātes** mērķis, gan **vienlīdzīguma** mērķis. Efektivitātes mērķis ir vērsts uz tirgus nepilnību (piemēram, ārējo faktoru iedarbības, nepietiekamas informācijas, koordinācijas problēmu) mazināšanu. Vienlīdzīguma mērķi var ietvert, piemēram, personu ar invaliditāti

nodarbināšanu vai uzņēmumu rosināšanu celt rūpnīcas mazāk attīstītos reģionos. Dažkārt atbalstu ir iespējams piešķirt pārejai uz labāk funkcionējošiem tirgiem.

2. Labi plānots instruments

Galvenais šajā ziņā ir pārliecināties, vai atbalsts ir labi plānots, lai sasniegtu vispārējas nozīmes mērķi. Lai to izdarītu, ir svarīgi atbildēt uz trim jautājumiem.

- Vai atbalsts ir **piemērots politikas instruments**? Neiejaucoties dalībvalstu politikas instrumenta izvēlē, valsts atbalstu vajadzētu izmantot tikai tad, ja tika konstatētas un pierādītas selektīva instrumenta (piemēram, valsts atbalsta) izmantošanas priekšrocības.
- Vai tam piemīt **stimulējoša iedarbība**? Vai atbalsts maina atbalsta saņēmēja darbību? Atbalsta saņēmējam pēc atbalsta saņemšanas jāiesaistās tādās darbībās, kuras tas (i) neveiktu bez atbalsta vai (ii) veiktu tikai ierobežotā apmērā vai atšķirīgā veidā. Mērķis ir izvairīties no valsts atbalsta piešķiršanas tādām darbībām, kuras uzņēmums tādā pašā apjomā veiktu jebkurā gadījumā pat bez atbalsta (piemēram, mācībām, kuras uzņēmumam jebkurā gadījumā būtu jāsniedz saviem darbiniekiem, lai viņi varētu strādāt).
- Vai atbalsta pasākums ir **samērīgs**? Jautājums ir, vai tādas pašas izmaiņas saņēmēja darbībā varētu panākt ar mazāku atbalstu. Atbalsta summai un intensitātei jābūt ierobežotai līdz minimumam, kas nepieciešams, lai varētu notikt attiecīgā darbība. Parasti atbalstu uzskata par samērīgu, ja tiek ievērota tiesību aktos noteiktā atbalsta maksimālā intensitāte.

Lai veiktu analīzi, Komisijai ir jānosaka **hipotētisks scenārijs**. Tā nolūks ir salīdzināt atbalstāmo projektu ar hipotētisku situāciju, ja atbalsts netiktu piešķirts. Tikai šādā veidā ir iespējams analizēt kādu vispārējas nozīmes mērķi (piemēram, tirgus nepilnību novēršanu) un stimulējošo iedarbību (vai mainījās atbalsta saņēmēja darbība?).

3. Pozitīvās un negatīvās iedarbības līdzsvars/kopējais līdzsvars pozitīvs

Šis jautājums pievēršas līdzsvaram starp atbalsta izraisīto iespējamo negatīvo iedarbību un tās apmēru, kas tiek līdzsvarots ar tā pozitīvo iedarbību.

Negatīvā iedarbība galvenokārt ir konkurences un tirdzniecības kropļojumi. Tie var ietvert iziešanas nepieļaušanu no tirgus un neefektīvu uzņēmumu darbības turpināšanas, privātu ieguldījumu izstumšanas, dinamisku stimulu graušanas, tāda valsts atbalsta izmaksu nepieļaušanu, kas saistīts ar fiskālajiem tēriņiem u.c.

Lai atbalstu varētu uzskatīt par saderīgu, tā negatīvās iedarbības lielais apmērs ir pietiekami jākompensē ar augsta līmeņa pozitīvu iedarbību. Lai veiktu šādu analīzi, iedarbība vienādojuma abās pusēs ir jāizsaka gan kvalitatīvā, gan, ciktāl tas ir iespējams, kvantitatīvā izteiksmē. Komisija novērtēs šīs iedarbības vispārējo ietekmi uz ražotājiem un patērētājiem tirgos, uz kuriem attiecas atbalsta pasākums. Kopējais iznākums būs atkarīgs no vairākām ierosinātā atbalsta pasākuma iezīmēm un tiks vērtēts katrā gadījumā atsevišķi attiecībā uz pasākumiem, kuriem jāveic detalizēts novērtējums.

5. Paziņošanas un apstiprināšanas procedūras

Kopienas valsts atbalsta uzraudzība pamatojas uz iepriekšēja (*ex ante*) apstiprinājuma sistēmu. Saskaņā ar šo sistēmu dalībvalstīm ir jāsniedz informācija Kopienai (*iepriekšēja paziņošana* – „*ex ante notification*”) par jebkuru plānu piešķirt vai mainīt valsts atbalstu, un dalībvalsts nedrīkst šādu plānu īstenot, kamēr Komisija to nav apstiprinājusi („*standstill principle*”). Saskaņā ar Līgumu Komisijai ir dotas tiesības noteikt, vai paziņotais atbalsta pasākums ir valsts atbalsts Līguma 87. panta 1. punkta izpratnē un, ja tas tā ir, vai uz to attiecas atbrīvojums saskaņā ar 87. panta 2. vai 3. punktu. Dalībvalstis nevar piešķirt valsts atbalstu, ja tas nav paziņots *un* ja Komisija to nav atļāvusi. Jebkāds atbalsts, ja tas ir piešķirts bez Komisijas piekrišanas, automātiski tiek klasificēts kā nelikumīgs atbalsts („*unlawful aid*”). Saskaņā ar spēkā esošajiem procedūras noteikumiem Komisijas pienākums ir likt atgūt no saņēmējiem jebkādu nelikumīgu atbalstu, ja ir konstatēts, ka tas nav saderīgs ar kopējo tirgu. Turklāt Eiropas tiesas ir atzinušas, ka valstu tiesnešu kompetencē ir lemt par to, vai ir ievērotas paziņošanas procedūras, un dot rīkojumu par atbalsta un attiecīgo procentu atgūšanu, ja procedūras nav ievērotas.

Pēdējos gados Komisija ir sākusi valsts atbalsta procedūru modernizācijas un vienkāršošanas procesu. Šajā nolūkā Padome 1998. gada 7. maijā pieņēma Regulu (EK) Nr. 994/98, dodot iespēju Komisijai pieņemt tā sauktās grupu atbrīvojuma regulas („*block exemption regulations*”) valsts atbalstam. Šīs regulas nosaka, ka Komisija var pasludināt dažas valsts atbalsta kategorijas par Līgumam atbilstīgām, ja tās atbilst dažiem nosacījumiem, tādējādi atbrīvojot tās no iepriekšējās paziņošanas un Komisijas piekrišanas. Līdz šim Komisija bija pieņēmusi vairākas grupu atbrīvojuma regulas. Tomēr 2008. gadā šīs regulas aizstāja ar vispārējo grupu atbrīvojuma regulu, kas apvieno esošos tiesību aktus un nosaka jaunus pasākumu veidus, uz kuriem neattiecas prasība par paziņošanu. Tādēļ dalībvalstis var piešķirt atbalstu, kas atbilst VGAR nosacījumiem, neziņojot par to Komisijai un nesaņemot tās piekrišanu. Plašāka informācija par VGAR atrodama pielikumā (sk. 1. faktu lapu). Citā regulā kodificēta *de minimis* noteikuma piemērošana, kas nosaka, ka atbalsts uzņēmumam zem EUR 200 000 robežas trīs fiskālo gadu laikā, ja tiek ievēroti daži nosacījumi, nav valsts atbalsts Līguma 87. panta 1. punkta nozīmē, jo tiek uzskatīts, ka tas neietekmē tirdzniecību un nekropļo konkurenci (sk. 13. faktu lapu). Tādēļ par šādu pasākumu nav jāpaziņo.

Modernizācijas procesa rezultātā ir jāizšķir divu veidu atbalsta pasākumi.

- **Atbalsta pasākumi, uz kuriem neattiecas prasība par paziņošanu**

Atsevišķi atbalsta pasākumi vai atbalsta shēmas, kas atbilst visiem nosacījumiem, kas ietverti Komisijas pieņemtajā grupu atbrīvojumu regulā, nav jāziņo Komisijai. Tā vietā dalībvalstīm ir jāiesniedz Komisijai atbalsta pasākuma īss apraksts 20 darbdienu laikā *pēc* pasākuma īstenošanas. Ja atbalsta pasākums atbilst visiem nosacījumiem, kas ietverti *de minimis* regulā (sk. 13. faktu lapu), nav pat jāsniedz īss informācijas kopsavilkums (lai gan dalībvalstīm ir pienākums uzraudzīt šādu atbalstu saskaņā ar *de minimis* regulu). Tādu pasākumu gadījumā, uz kuriem neattiecas prasība par paziņošanu saskaņā ar VGAR, dalībvalstīm ir jāpublicē internetā pilns pasākuma teksts un jānodrošina, ka tas tiek rādīts, līdz pasākums tiek īstenots.

- **Atbalsta pasākumi, uz kuriem attiecas paziņošanas prasība**

Padome 1999. gada 22. martā pieņēma Regulu (EK) 659/1999 (kurā vēlāk tika izdarīti

grozījumi)¹⁰, kas nosaka valsts atbalsta jomā ievērojamos procedūras noteikumus. Tai sekoja Komisijas Regula (EK) Nr. 794/2004,¹¹ ar ko īsteno iepriekš minēto Padomes regulu. Turpmāk ir īsi aplūkoti noteikumi, kas attiecas uz parastu paziņošanas gadījumu.

- **Paziņošana**

Attiecīgajai dalībvalstij (tās valsts iestādēm) ar savu pastāvīgo pārstāvniecību starpniecību jāpaziņo plānotie atbalsta pasākumi. Lai paātrinātu jautājuma izskatīšanu, Komisija ir sagatavojusi vienotas paziņošanas veidlapas, kas derīgas vairumam atbalsta veidu. Dalībvalstīm ir piedāvāta īpaša programmatūra („SANP”), kas atvieglo un paātrina paziņošanas procesu.

Lai paziņotu par spēkā esoša atbalsta nelielām izmaiņām un paātrinātu lēmuma pieņemšanas procedūru, tiek izmantota vienkāršota paziņošanas sistēma. Šādu vienkāršotu kārtību var pieņemt tikai tad, ja Komisija ir regulāri informēta par attiecīgā pašreizējā atbalsta īstenošanu.

- **Papildu informācijas pieprasījums**

Ja paziņošanas dokuments būs nepilnīgs, Komisija pieprasīs sīkāku informāciju. Attiecīgajai dalībvalstij parasti tiek atvēlētas 20 dienas šādas informācijas sniegšanai.

- **Izskatīšana un lēmums**

Komisija izskata atbalsta pieteikumu divu mēnešu laikā. Divu mēnešu periods sākas dienā, kurā Komisija ir saņēmusi visu lietas izvērtēšanai vajadzīgo informāciju un kurā paziņošanas dokumentu var atzīt par noformētu. Izskatīšana parasti beidzas ar „lēmumu necelt iebildumus” vai „lēmumu ierosināt 88. panta 2. punktā paredzēto procedūru”.

Ja Komisija nolemj necelt iebildumus, attiecīgo atbalsta pasākumu var īstenot.

Komisija ierosina 88. panta 2. punktā paredzēto procedūru, ja tai ir šaubas par paziņotā pasākuma saderību ar kopējo tirgu. Tādos gadījumos Komisija sāk „formālu izmeklēšanu”. Komisija publicē atbalsta aprakstu *Oficiālajā Vēstnesī* un savā tīmekļa vietnē, kā arī uzaicina attiecīgo dalībvalsti un ieinteresētās personas iesniegt apsvērumus. Izmeklēšanas nobeigumā Komisija pieņem galīgo lēmumu. Tas var būt pozitīvs (atbalstu var īstenot) vai negatīvs (atbalstu nevar īstenot), vai arī pozitīvs, taču atkarīgs no konkrētajiem nosacījumiem (atbalstu var īstenot, ja tiek ievēroti daži nosacījumi). Šādai izmeklēšanai orientējoši ir paredzēts 18 mēnešu maksimālais laika ierobežojums.

Uz visiem lēmumiem attiecas *izskatīšana Eiropas Kopienu Tiesā, ievērojot* EK līguma 230. pantu. Valstu tiesām arī ir sava loma attiecībā uz Komisijas lēmumu izpildi par atbalsta atgūšanu.

¹⁰ *Oficiālais Vēstnesis* L 83, 27.3.1999., 1. lpp.

¹¹ Komisijas 2004. gada 21. aprīļa Regula (EK) Nr. 794/2004, ar ko īsteno Padomes Regulu (EK) Nr. 659/1999, ar kuru nosaka sīki izstrādātus noteikumus EK līguma 93. panta piemērošanai; *Oficiālais Vēstnesis* L 140, 30.4.2004., 1.–134. lpp.

6. Valsts atbalsts struktūrfondu programmām

Darbības programmās 2007.–2013. gada struktūrfondu programmām ir ietverts standarta noteikums, saskaņā ar kuru „jebkāda valsts vai pašvaldības atbalsta gadījumā šīs programmas ietvaros jāievēro valsts atbalsta procesuālie un materiālie noteikumi, kas piemērojami šā atbalsta piešķiršanas laikā”. Par šā nosacījuma izpildi ir atbildīgas vadības iestādes.

Pielikums: valsts atbalsta faktu lapas

Pielikumā ir 13 faktu lapas, un katra no tām attiecas uz valsts atbalsta tematu kādā konkrētā jomā, kas iedalīts pēc atbalsta kategorijas vai atbalsta instrumenta.

Katrā faktu lapā ir īss galveno nosacījumu kopsavilkums, kuri attiecas uz aplūkojamo jomu. Faktu lapā ir arī precīza atsauce uz attiecīgo Komisijas regulu, pamatnostādni, nostādni, ziņojumu vai paziņojumu. Faktu lapās minētie juridiskie teksti ir pieejami arī nesaīsinātā redakcijā Konkurences ģenerāldirektorāta tīmekļa vietnē (http://ec.europa.eu/competition/state_aid/legislation/legislation.html).

1. faktu lapa	Vispārējā grupu atbrīvojuma regula
2. faktu lapa pasākumiem	Atbalsts klimata pārmaiņu novēršanai un citiem vides aizsardzības
3. faktu lapa	Atbalsts pētniecībai, attīstībai un inovācijai
4. faktu lapa	Reģionālais atbalsts
5. faktu lapa	Atbalsts grūtībās nonākušu uzņēmumu glābšanai un pārstrukturēšanai
6. faktu lapa	Atbalsts MVU
7. faktu lapa	Nodarbinātības atbalsts
8. faktu lapa	Mācību atbalsts
9. faktu lapa	Riska kapitāla pasākumi
10. faktu lapa	Valsts atbalsta elementi valsts un pašvaldību zemes un ēku pārdošanā
11. faktu lapa	Pakalpojumi ar vispārēju tautsaimniecisku nozīmi
12. faktu lapa	Paziņojums par garantijām
13. faktu lapa	<i>De minimis</i> atbalsta noteikums

Piezīme ievērībai

Pievienotajās faktu lapās ir sniegts īss, dažviet vienkāršots kopsavilkums par piemērojamiem tiesību aktiem valsts atbalsta jomās. Ir skaidrs, ka no šajās faktu lapās ietvertajiem kopsavilkumiem un tabulām nevar atvasināt nekādas tiesības. Lai iepazītos ar šo noteikumu pamatotāku, nozarei piemērojamu versiju, ir jālasa attiecīgo tiesību aktu pilni teksti, un precīzas atsauces uz tiem ir ietvertas katrā faktu lapā.

Šajā redakcijā Ieskats tika pabeigts 2008. gada 30. septembrī.

1. faktu lapa Vispārējā grupu atbrīvojuma regula

Atsauce

Šajā faktu lapā ir sniegts kopsavilkums par „Komisijas 2008. gada 6. augusta Regulu (EK) Nr. 800/2008, kas atzīst noteiktas atbalsta kategorijas par saderīgām ar kopējo tirgu, piemērojot Līguma 87. un 88. pantu (vispārējā grupu atbrīvojuma regula)” (*Oficiālais Vēstnesis* L 214, 9.8.2008., 3.–47. lpp.) (turpmāk tikai „VGAR”).

Sīkāka informācija par VGAR piemērošanu atsevišķām atbalsta kategorijām ir iekļauta dažādās faktu lapās šajā pielikumā atbilstīgi attiecīgajai tēmai.

Darbības joma

VGAR piemēro atbalstam visās tautsaimniecības nozarēs, izņemot zivsaimniecību un akvakultūru, lauksaimniecību un ogļu nozari¹² un izņemot *reģionālā* atbalsta sniegšanu tērauda, kuģu būves un sintētisko šķiedru ražošanas nozarei, kā arī reģionālā atbalsta shēmas, kas vērstas uz īpašām uzņēmējdarbības nozarēm (izņemot tūrismu). Tā neattiecas uz eksporta darbībām vai darbībām, kas dod priekšroku vietējo, nevis importētu preču izmantošanai. Tā neattiecas uz *ad hoc* atbalstu lieliem uzņēmumiem, izņemot atbalstu reģionāliem ieguldījumiem un nodarbinātībai.

VGAR nosaka atsevišķu atbalsta pasākumu robežas¹³ (katrai pasākumu kategorijai), līdz kurām tā ir piemērojama.

Koncepcijas

Uz pasākumiem, kuri ir minēti VGAR un atbilst tajā noteiktajiem kritērijiem un nosacījumiem, neattieksies paziņošanas prasība. Tāpēc dalībvalstis var brīvi īstenot šādus pasākumus bez Komisijas papildu vērtējuma.

Atbalsts, uz kuru neattiecas VGAR, arī turpmāk būs pakļauts paziņošanas prasībai un regulārai Komisijas veiktai valsts atbalsta vērtēšanai.

VGAR **apvieno** vienā tekstā un saskaņo noteikumus, kas līdz šim bija ietverti dažādās regulās. Tā arī **palielina** tādu atbalsta pasākumu skaitu, uz kuriem neattiecas paziņošanas prasība, ar pieciem atbalsta veidiem, kuri līdz šim nebija atbrīvoti no šīs prasības (atbalsts vides jomā, inovāciju atbalsts, pētniecības un attīstības atbalsts lieliem uzņēmumiem, atbalsts riska kapitāla veidā, atbalsts jaunizveidotiem maziem uzņēmumiem un atbalsts jaunizveidotiem maziem uzņēmumiem, kuru dibinātājas ir sievietes).

VGAR ir piemērojama tikai **pārredzamam atbalstam**, t.i., atbalstam dotāciju un procentu likmju subsīdiju veidā, aizdevumiem, ja bruto dotācijas ekvivalents ir aprēķināts, pamatojoties

¹² Tomēr mācību atbalsts, atbalsts riska kapitāla veidā, atbalsts pētniecībai, attīstībai un inovācijai, atbalsts nelabvēlīgos apstākļos dzīvojošu personu vai personu ar invaliditāti nodarbināšanai un atbalsts vides aizsardzības pasākumiem var noteiktos apstākļos tikt pakļauts VGAR nosacījumiem.

¹³ Piemēram, atbalsts ieguldījumiem vides aizsardzībā – ne vairāk kā 7,5 miljoni euro, konsultācijām MVU – 2 miljoni euro, fundamentāliem pētījumiem – 20 miljoni euro, rūpnieciskiem pētījumiem – 10 miljoni euro, personu ar invaliditāti nodarbināšanai – 10 miljoni euro.

uz atsauces likmi, garantiju shēmām, fiskālajiem pasākumiem, ja pasākums paredz ierobežojumu, un atbalstam atmaksājama avansa veidā, ja tas atbilst noteiktiem nosacījumiem.

Atbalsts ir atļauts tikai tad, ja tam ir **stimulējoša ietekme**. VGAR paredz dažādus kritērijus, lai noteiktu, vai ir mainīga stimulējoša ietekme: (i) attiecībā uz noteiktiem atbalsta pasākumiem ir pieņemts, ka pastāv stimulējoša ietekme; (ii) attiecībā uz MVU stimulējoša ietekme pastāv, ja pieprasījums atbalsta saņemšanai tika iesniegts pirms projekta sākuma; (iii) attiecībā uz lieliem uzņēmumiem papildus iepriekš minētajam dalībvalstīm vajadzētu pārbaudīt dokumentu pamatnosacījumus.

Atbalsta kategorijas, uz kurām attiecas VGAR, un atbalsta intensitāte

VGAR atļauj šādus atbalsta veidus:

- atbalsts MVU,
- atbalsts pētniecībai un inovācijai,
- atbalsts reģionālajai attīstībai,
- mācību atbalsts,
- nodarbinātības atbalsts,
- atbalsts riska kapitāla veidā,
- atbalsts vides jomā,
- atbalsts uzņēmējdarbības veicināšanai.

3. tabula. Pasākumu kategorijas, attiecīgās atbalsta summas un atbalsta intensitāte, kas piemērojama saskaņā ar VGAR.

Atbalsta veids	Maksimāli pieļaujamā atbalsta summa saskaņā ar VGAR	Atbalsta intensitātes maksimālā robeža saskaņā ar VGAR
Reģionālais atbalsts ieguldījumiem un nodarbinātībai (pieejams tikai atbalstāmajos reģionos), (13. pants) (lieli, vidēji un mazi uzņēmumi)	Atbalsts līdz 75 % no atbalsta maksimālā apjoma, ko varētu saņemt par ieguldījumu, kura attiecināmās izmaksas ir 100 miljoni euro	<ul style="list-style-type: none"> • reģionālā atbalsta kartē noteiktā pieļaujamā atbalsta intensitāte; • + 20 procentu punkti atbalstam, ko piešķir mazajiem uzņēmumiem; • +10 procentu punkti atbalstam, ko piešķir vidējiem uzņēmumiem (izņemot lieliem ieguldījumu projektiem un transporta nozarei)¹⁴
Atbalsts jaunizveidotiem maziem uzņēmumiem (14. pants)	<ul style="list-style-type: none"> • 2 miljoni euro vienam uzņēmumam reģionos, uz kuriem attiecas 87. panta 3. punkta a) apakšpunkts • 1 miljons euro vienam uzņēmumam reģionos, uz kuriem attiecas 87. panta 3. punkta c) apakšpunkts • atbalsta summa, kas <i>gada laikā</i> piešķirta vienam uzņēmumam, nedrīkst pārsniegt 33 % no iepriekš minētajām atbalsta summām 	<p><i>Līguma 87. panta 3. punkta a) apakšpunktā minētie reģioni:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • 35 % pirmajos trīs gados kopš uzņēmuma izveides • 25 % divos turpmākajos gados <p><i>Līguma 87. panta 3. punkta c) apakšpunktā minētie reģioni:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • 25 % pirmajos trīs gados kopš uzņēmuma izveides • 15 % divos turpmākajos gados¹⁵

¹⁴ Uz lauksaimniecību attiecas cita intensitāte.

¹⁵ Dažos gadījumos intensitāti var palielināt vēl par 5 %.

Atbalsta veids	Maksimāli pieļaujamā atbalsta summa saskaņā ar VGAR	Atbalsta intensitātes maksimālā robeža saskaņā ar VGAR
Atbalsts ieguldījumiem MVU nodarbinātībai (pieejams ārpus atbalstāmajiem reģioniem) (15. pants)	7,5 miljoni euro vienam uzņēmumam vienā projektā	<ul style="list-style-type: none"> • 20 % mazajiem uzņēmumiem • 10 % vidējiem uzņēmumiem
Ieguldījumiem lauksaimniecības produktu pārstrādē un tirdzniecībā	7,5 miljoni euro vienam uzņēmumam vienā projektā	<ul style="list-style-type: none"> • 75 % attālākajos reģionos • 65 % nelielajās Egejas jūras salās • 50 % reģionos, kas minēti Līguma 87. panta 3. punkta a) apakšpunktā • 40 % visos pārējos reģionos
Atbalsts jaunizveidotiem maziem uzņēmumiem, kuru dibinātājas ir sievietes	1 miljons euro vienam uzņēmumam (ne vairāk kā 33 % no kopējās summas gadā)	15 % pirmajos piecos gados
Atbalsts konsultācijām MVU	2 miljoni euro vienam uzņēmumam vienā projektā	50 %
Atbalsts MVU dalībai tirdzniecības izstādēs	2 miljoni euro vienam uzņēmumam vienā projektā	50 %
Atbalsts riska kapitāla veidā	1,5 miljoni euro vienam mērķa uzņēmumam 12 mēnešos	Nepiemēro
Atbalsts pētniecībai un attīstībai	<ul style="list-style-type: none"> • <i>fundamentāliem pētījumiem</i>: 20 miljoni euro • <i>rūpnieciskiem pētījumiem</i>: 10 miljoni euro • <i>citi</i>: 7,5 miljoni euro vienam uzņēmumam vienā projektā • 2 reizes vairāk, ja projekts ir <i>EUREKA</i> projekts¹⁶ 	<p><i>Lielie uzņēmumi</i>:</p> <ul style="list-style-type: none"> • fundamentāliem pētījumiem: 100 % • rūpnieciskiem pētījumiem: 50 % • eksperimentālai izstrādei: 25 % <p><i>Vidējie uzņēmumi</i>:</p> <ul style="list-style-type: none"> • rūpnieciskiem pētījumiem: 60 % • eksperimentālai izstrādei: 35 % <p><i>Mazie uzņēmumi</i>:</p> <ul style="list-style-type: none"> • rūpnieciskiem pētījumiem: 70 % • eksperimentālai izstrādei: 45 % +15 procentu punkti (līdz 80 % no kopējās summas), ja sadarbojas divi vai vairāki uzņēmumi
Atbalsts tehniskai priekšizpētei	<ul style="list-style-type: none"> • <i>fundamentāliem pētījumiem</i>: 20 miljoni euro • <i>rūpnieciskiem pētījumiem</i>: 10 miljoni euro • <i>citi</i>: 7,5 miljoni euro vienam uzņēmumam vienā projektā • 2 reizes vairāk, ja projekts ir <i>EUREKA</i> projekts 	<ul style="list-style-type: none"> • <i>MVU</i>: 75 % izpētei, kas ir vajadzīga rūpniecisko pētījumu priekšdarbiem, 50 % izpētei, kas ir vajadzīga eksperimentālās izstrādes priekšdarbiem; • <i>Lielie uzņēmumi</i>: 65 % izpētei, kas ir vajadzīga rūpniecisko pētījumu priekšdarbiem, 40 % izpētei, kas ir vajadzīga eksperimentālās izstrādes priekšdarbiem
Atbalsts MVU rūpnieciskā īpašuma tiesību izmaksām	5 miljoni euro vienam uzņēmumam vienā projektā	<ul style="list-style-type: none"> • <i>fundamentāli pētījumi</i>: 100 % • <i>rūpnieciski pētījumi</i>: 50 % • <i>eksperimentāla izstrāde</i>: 25 %

¹⁶ *Eureka* ir Viseiropas tīkls uz tirgu orientētas rūpnieciska rakstura pētniecības un izstrādes veicināšanai.

Atbalsta veids	Maksimāli pieļaujamā atbalsta summa saskaņā ar VGAR	Atbalsta intensitātes maksimālā robeža saskaņā ar VGAR
Atbalsts jauniem inovatīviem uzņēmumiem	<ul style="list-style-type: none"> • 1 miljons euro • 1,5 miljoni euro reģionos, kas minēti 87. panta 3. punkta a) apakšpunktā • 1,25 miljoni euro reģionos, kas minēti 87. panta 3. punkta c) apakšpunktā 	Nepiemēro
Atbalsts pētniecībai un attīstībai lauksaimniecības un zivsaimniecības nozarē	Saskaņā ar īpašiem nosacījumiem	100 % saskaņā ar īpašiem nosacījumiem
Atbalsts inovācijas konsultāciju pakalpojumiem un inovācijas atbalsta pakalpojumiem MVU	EUR 200 000 vienam uzņēmumam trijos gados	75 %, ja pakalpojumu sniedzējs ir nokārtojis valsts vai Eiropas sertifikāciju
Atbalsts augsti kvalificēta personāla nodarbināšanai uz laiku	Nepiemēro	50 % vienam uzņēmumam 3 gadus vienai deleģētajai personai
Mācību atbalsts	2 miljoni euro vienam mācību projektam	<ul style="list-style-type: none"> • 25 % speciālām mācībām • 60 % vispārējām mācībām • +10 procentu punkti, ja mācības tiek sniegtas strādājošiem invalīdiem vai nelabvēlīgākā situācijā esošiem darba ņēmējiem • +20 procentu punkti, ja mācības tiek sniegtas maziem uzņēmumiem • +10 procentu punkti, ja mācības tiek sniegtas vidējiem uzņēmumiem 100 %, ja mācības tiek sniegtas jūras transporta nozarē
Atbalsts nelabvēlīgākā situācijā esošu darba ņēmēju pieņemšanai darbā, piešķirot subsīdijas algām	5 miljoni euro vienam uzņēmumam gadā	50 %
Atbalsts strādājošu personu ar invaliditāti nodarbināšanai, piešķirot subsīdijas algām	10 miljoni euro vienam uzņēmumam gadā	75 %
Atbalsts, ar ko kompensē papildu izmaksas strādājošu personu ar invaliditāti nodarbināšanai	10 miljoni euro vienam uzņēmumam gadā	100 %
Ieguldījumu atbalsts, kas dod iespēju noteikt vides aizsardzībai augstākas prasības par Kopienas standartiem vai kas paaugstina vides aizsardzības līmeni, ja Kopienas standartu nav	7,5 miljoni euro vienam uzņēmumam vienā projektā	Lielie uzņēmumi: 35 % Vidējie uzņēmumi: 45 % Mazie uzņēmumi: 55 %
Atbalsts tādu transportlīdzekļu iegādei, kas atbilst augstākiem standartiem nekā Kopienas standarti	7,5 miljoni euro vienam uzņēmumam vienā projektā	Lielie uzņēmumi: 35 % Vidējie uzņēmumi: 45 % Mazie uzņēmumi: 55 %

Atbalsta veids	Maksimāli pieļaujamā atbalsta summa saskaņā ar VGAR	Atbalsta intensitātes maksimālā robeža saskaņā ar VGAR
Atbalsts MVU, lai uzsāktu savlaicīgu pielāgošanos turpmākajiem vides standartiem	7,5 miljoni euro vienam uzņēmumam vienā projektā	Ja īstenots vairāk nekā 3 gadus pirms standarta spēkā stāšanās datuma: <ul style="list-style-type: none"> • 15 % maziem uzņēmumiem • 10 % vidējiem uzņēmumiem. Ja īstenots laikā no viena līdz trim gadiem pirms standarta spēkā stāšanās datuma: 10 % maziem uzņēmumiem
Atbalsts ieguldījumiem energotaupības pasākumos	7,5 miljoni euro vienam uzņēmumam vienā projektā	Divi aprēķināšanas veidi: 1. <i>Papildu ieguldījumu izmaksas (neto):</i> <ul style="list-style-type: none"> • Lielie uzņēmumi: 60 % • Vidējie uzņēmumi: 70 % • Mazie uzņēmumi: 80 % 2. <i>Papildu ieguldījumu izmaksas (bruto):</i> <ul style="list-style-type: none"> • Lielie uzņēmumi: 20 % • Vidējie uzņēmumi: 30 % • Mazie uzņēmumi: 40 %
Atbalsts ieguldījumiem augstas efektivitātes koģenerācijā	7,5 miljoni euro vienam uzņēmumam vienā projektā	Lielie uzņēmumi: 45 % Vidējie uzņēmumi: 55 % Mazie uzņēmumi: 65 %
Atbalsts ieguldījumiem, lai veicinātu atjaunojamu enerģijas avotu izmantošanu	7,5 miljoni euro vienam uzņēmumam vienā projektā	Lielie uzņēmumi: 45 % Vidējie uzņēmumi: 55 % Mazie uzņēmumi: 65 %
Atbalsts pētījumiem vides jomā	Nepiemēro	Lielie uzņēmumi: 50 % Vidējie uzņēmumi: 60 % Mazie uzņēmumi: 70 %
Atbalsts vides aizsardzībai nodokļu samazinājuma veidā	Nepiemēro	Nav intensitātes (atļauts tikai tad, ja ir vismaz samaksāts Kopienas minimālais nodokļu līmenis, uz laiku līdz 10 gadiem)

Summēšana

Dažādu VGAR pasākumu summēšana ir iespējama, ja tie attiecas uz *dažādām* nenosakāmām attiecināmajām izmaksām. Summēšana nav pieļaujama attiecībā uz tām pašām attiecināmajām izmaksām, kas pilnībā vai daļēji pārklājas, ja šādas pārklāšanās rezultātā tiek pārsniegta atbalsta maksimāli pieļaujamā intensitāte saskaņā ar VGAR.

2. faktu lapa Atbalsts klimata pārmaiņu novēršanai un citiem vides aizsardzības pasākumiem

Atsauce

Šajā faktu lapā apkopotas „Kopienas pamatnostādnes par valsts atbalstu vides aizsardzībai” (*Oficiālais Vēstnesis* Nr. C 82, 1.4.2008., 1. lpp.) (turpmāk šajā faktu lapā „Pamatnostādnes”). Tajā arī ietverta informācija par VGAR piemērošanu atbalstam vides jomā.

Darbības joma

Šīs Pamatnostādnes attiecas uz atbalstu darbībām, kas paredzētas, lai labotu vai novērstu kaitējumu fiziskajai videi vai dabas resursiem vai veicinātu šo resursu efektīvu izmantošanu. Valsts atbalsta kontrole šajā jomā nodrošina, ka ar pasākumiem panāk augstāku vides aizsardzības līmeni nekā bez atbalsta un ka atbalsta pozitīvā ietekme pārsniedz tā negatīvo ietekmi.

Parasti Pamatnostādnes piemēro visām nozarēm, ko reglamentē Līgums, ieskaitot nozares, uz kurām attiecas īpaši Kopienas noteikumi par valsts atbalstu (ja vien minētajos noteikumos nav paredzēts citādi). Pamatnostādnes tomēr neattiecas uz turpmāk minētajām jomām.

- Atbalsts pētniecībai un attīstībai, kā arī videi nekaitīgu izstrādājumu projektēšanai un ražošanai. Pamatnostādnes tomēr attiecas uz ieguldījumu atbalstu ekoloģiski inovatīvu aktīvu (projektu) iegādei, lai samazinātu pašu radīto piesārņojumu.
- Mācību atbalsts vides jomā.
- Lauksaimniecības primārās ražošanas joma, ja pasākumi jau ir ietverti Kopienas pamatnostādņēs attiecībā uz valsts atbalstu lauksaimniecības un mežsaimniecības nozarē¹⁷.
- Zivsaimniecības un akvakultūras nozarē tās piemēro vienīgi tad, ja nav citu īpašo nosacījumu.
- Balasta izmaksas.
- Centralizētās apkures joma, izņemot gadījumus, kad tas dod enerģijas ietaupījumu.
- Gaisa transporta, autotransporta, dzelzceļa, iekšzemes ūdensceļu un jūras transporta infrastruktūras joma.
- Videi nekaitīgu izstrādājumu projektēšana un ražošana, mašīnu vai transportlīdzekļu projektēšana un ražošana, kuras darbinātu ar mazākiem dabas resursiem, kā arī, lai uzlabotu drošību un higiēnu.
- Oglekļa uztveršana un uzglabāšana.

Novērtējums

Pamatnostādņēs ir atspoguļota valsts atbalsta rīcības plānā noteiktā uzlabotā ekonomiskā pieeja valsts atbalsta analīzei un līdzsvara testa veikšanai. Tā rezultātā Pamatnostādņēs ir paredzēti noteikumi, saskaņā ar kuriem Komisija veiks vai nu standarta novērtējumu (ar kuru atbalstu var uzskatīt par saderīgu, ja tas atbilst vienkāršākiem kritērijiem, kas izklāstīti Pamatnostādņu 3. faktu lapā), vai arī sīku novērtējumu (kas izklāstīts Pamatnostādņu 5. faktu lapā), kam ir vajadzīga pasākumu rūpīgāka analīze un līdzsvara testa veikšana. Principā

¹⁷ Kopienas pamatnostādnes attiecībā uz valsts atbalstu lauksaimniecības un mežsaimniecības nozarē 2007.–2013. gadā, OV C 319, 27.12.2006.

Pamatnostādnes paredz, ka Komisijai ir jāvērtē valsts atbalsta pasākumu vides jomā stimulējošā iedarbība, nepieciešamība un samērīgums.

4. tabula. Robežlielumi, kurus pārsniedzot, tiek veikts detalizēts novērtējums saskaņā ar Pamatnostādnēm*

Pasākuma veids	Standarta novērtējums	Detalizēts novērtējums
Pasākumi, uz kuriem attiecas VGAR	Jā (ja neatbilst VGAR nosacījumiem)	Visos gadījumos, uz kuriem attiecas VGAR noteiktā prasība paziņot par pasākumu individuāli
Ieguldījumu atbalsts (neatkarīgi no veida)	Jā	7,5 miljoni euro vienam uzņēmumam
Darbības atbalsts energotaupībai	Jā	5 miljoni euro vienam uzņēmumam 5 gadu laikā
Darbības atbalsts atjaunojamās elektroenerģijas ražošanai un/vai kombinētai siltuma ražošanai no atjaunojamiem enerģijas avotiem	Jā	Atjaunojamās elektroenerģijas ģenerācijas jauda pārsniedz 125 MW
Darbības atbalsts biodegvielas ražošanai	Jā	Ražošanas apjoms pārsniedz 150 000 t gadā
Darbības atbalsts koģenerācijai	Jā	koģenerācijas elektroenerģijas jauda pārsniedz 200 MW
Atbalsts samazināta dabas resursu nodokļa vai atbrīvojuma no tā veidā	Jā	Nē

*Visiem pārējiem Pamatnostādnēs ietvertajiem un šajā tabulā neiekļautajiem atbalsta veidiem tiek veikta tikai standarta vērtēšana.

Atbalsta pasākumi

Ieguldījumu atbalsts uzņēmumiem, kas nosaka augstākus standartus nekā Kopienas standarti vai paaugstina vides aizsardzības līmeni, ja nav noteikti Kopienas standarti

- Attiecināmās izmaksas. Tās tiek attiecinātas tikai uz ieguldījumu papildu izmaksām, kuras ir vajadzīgas, lai sasniegtu augstāku vides aizsardzības līmeni. Ņem vērā 5 gadu saimnieciskos ieguvumus/darbības izmaksas. Attiecināmos ieguldījumus var veikt zemē, ēkās, uzņēmumu iekārtās un tehnoloģijas nodošanā. Atbalstu nevar piešķirt, lai sasniegtu standartus, kas ir pieņemti, bet vēl nav spēkā.

Ieguldījumu atbalsts jaunu transportlīdzekļu iegādei, kas atbilst augstākiem standartiem nekā Kopienas standarti vai paaugstina vides aizsardzības līmeni, ja nav noteikti Kopienas standarti

- Attiecināmās izmaksas. Tās tiek attiecinātas tikai uz ieguldījumu papildu izmaksām, kuras ir vajadzīgas, lai sasniegtu augstāku vides aizsardzības līmeni. Ņem vērā 5 gadu saimnieciskos ieguvumus/darbības izmaksas. Atbalsts jaunu transportlīdzekļu iegādei autotransporta, dzelzceļa, iekšzemes ūdensceļu un jūras transporta nozarē, kas atbilst pieņemtajiem Kopienas standartiem, kuri vēl nav spēkā, ja jaunos standartus nepiemēros ar atpakaļejošu spēku. Atbalstu var piešķirt arī esošo transportlīdzekļu modernizēšanai.

Ieguldījumu atbalsts, lai savlaicīgi pielāgotos turpmākajiem Kopienas standartiem

- Attiecināmās izmaksas. Tās tiek attiecinātas tikai uz papildu izmaksām, kuras ir vajadzīgas, lai sasniegtu augstāku vides aizsardzības līmeni. Ņem vērā 5 gadu saimnieciskos ieguvumus/darbības izmaksas. Attiecināmos ieguldījumus var veikt zemē, ēkās, uzņēmumu iekārtās un tehnoloģijas nodošanā. Atbalsts ir atļauts, ja pielāgošana notiek vismaz gadu, pirms stājas spēkā Kopienas standarts.

Atbalsts energotaupībai

Ieguldījumu atbalsts

- Attiecināmās izmaksas. Tās tiek attiecinātas tikai uz papildu izmaksām, kas ir tieši saistītas ar energotaupību un tādu energotaupības līmeni, kas ir augstāks nekā Kopienas standartos noteiktais. Turklāt attiecīgi atskaita un pievieno saimnieciskos ieguvumus un izmaksas, kas rodas pirmajos trijos ieguldījumu darbības gados (MVU), pirmajos četros gados (lielos uzņēmumos, kuri nav ES CO₂ ETS (emisijas kvotu tirdzniecības sistēmas) dalībnieki) vai pirmajos piecos gados (lielos uzņēmumos, kuri ir ES CO₂ ETS dalībnieki). Attiecināmos ieguldījumus var veikt zemē, ēkās, uzņēmumu iekārtās un tehnoloģijas nodošanā.

Darbības atbalsts

- Atbalsts tiek attiecināts tikai uz papildu ražošanas tīro izmaksu kompensēšanu, ņemot vērā ieguvumus, kas radušies energotaupības rezultātā. Piešķirto ieguldījumu atbalstu atskaita no ražošanas izmaksām. To piešķir uz pieciem gadiem.

Atbalsts atjaunojamiem enerģijas avotiem

Ieguldījumu atbalsts

- Attiecināmās izmaksas. Par attiecināmajām izmaksām uzskatāmas tikai atbalsta saņēmēja papildu ieguldījumu izmaksas salīdzinājumā ar parastu spēkstaciju vai apkures sistēmu ar tādu pašu jaudu. Attiecināmās izmaksas jāaprēķina, atskaitot jebkādu saimnieciskos ieguvumus un izmaksas, kas radušās pirmajos piecos šā ieguldījuma darbības gados. Attiecināmos ieguldījumus var veikt zemē, ēkās, uzņēmumu iekārtās un tehnoloģiju nodošanā.
- Atbalsts biodegvielas ražošanai ir atļauts tikai attiecībā uz ilgtspējīgu biodegvielu.

Darbības atbalsts

- Darbības atbalsts ir paredzēts, lai segtu starpību starp enerģijas ieguves no atjaunojamiem enerģijas avotiem izmaksām un attiecīgā enerģijas veida tirgus cenu.

Atbalsts koģenerācijai

Ieguldījumu atbalsts

- Attiecināmās izmaksas. Attiecināmās izmaksas var būt tikai papildu ieguldījumu izmaksas, kas nepieciešamas augstas efektivitātes koģenerācijas iekārtas ierīkošanai salīdzinājumā ar atsaucē ieguldījumu. Attiecināmās izmaksas jāaprēķina, atskaitot jebkādu saimnieciskos ieguvumus un izmaksas, kas radušās pirmajos piecos šā ieguldījuma darbības gados. Attiecināmos ieguldījumus var veikt zemē, ēkās, uzņēmumu iekārtās un tehnoloģijas nodošanā.

Darbības atbalsts

- Piemēro tos pašus noteikumus kā atbalstam atjaunojamiem enerģijas avotiem. Atbilstīgās

iekārtas – uzņēmumiem, kas veic sabiedrības elektroapgādi, ja šādas elektroenerģijas vai siltuma ražošanas izmaksas pārsniedz tā tirgus cenu. Tikai rūpnieciskai izmantošanai, ja iespējams pierādīt, ka vienas enerģijas vienības ražošanas izmaksas, izmantojot šādu tehnoloģiju, pārsniedz parastās enerģijas vienas vienības tirgus cenu.

Ieguldījumu atbalsts energoefektīvai centralizētajai siltumapgādei

- Attiecināmās izmaksas. Par attiecināmajām izmaksām uzskatāmas tikai atbalsta saņēmēja papildu ieguldījumu izmaksas salīdzinājumā ar apkures sistēmu ar tādu pašu jaudu. Attiecināmās izmaksas jāaprēķina, atskaitot jebkādus saimnieciskos ieguvumus un izmaksas, kas radušās pirmajos piecos šā ieguldījuma darbības gados. Attiecināmos ieguldījumus var veikt zemē, ēkās, uzņēmumu iekārtās un tehnoloģijas nodošanā.

Atbalsts atkritumu apsaimniekošanai

- Attiecināmās izmaksas. Attiecināmās izmaksas var būt tikai to papildu ieguldījumu izmaksas, kas ir vajadzīgas, lai veiktu ieguldījumus atkritumu apsaimniekošanai, un kuras sedz atbalsta saņēmējs, salīdzinājumā ar atsauces ieguldījumu. Attiecināmās izmaksas jāaprēķina, atskaitot jebkādus saimnieciskos ieguvumus un izmaksas, kas radušās pirmajos piecos šā ieguldījuma darbības gados.
- Saskaņā ar dažiem nosacījumiem tās ietver atkārtotas izmantošanas, pārstrādes un reģenerācijas darbības. Ieguldījumu mērķis ir samazināt piesārņojumu, ko rada citi uzņēmumi. Tie neattiecas uz piesārņojumu, ko rada atbalsta saņēmējs.

Atbalsts piesārņotu vietu attīrīšanai

- Ja nav noteikts piesārņotājs vai tam nevar likt segt izmaksas, tad persona, kas ir atbildīga par zemes attīrīšanu, var saņemt atbalstu. Piesārņotājs ir persona, kura ir atbildīga par piesārņojumu saskaņā ar katrā dalībvalstī spēkā esošajiem tiesību aktiem.
- Attiecināmās izmaksas ir vienādas ar attīrīšanas darbu izmaksām, no kurām atskaita zemesgabala vērtības pieaugumu.

Atbalsts uzņēmumu pārvietošanai

- Atbalstu konkrētu uzņēmumu pārvietošanai uz jaunām vietām var piešķirt tikai tad, ja pārvietošanu veic vides aizsardzības iemeslu dēļ un ja tā ir noteikta ar kompetentas valsts iestādes administratīvu lēmumu vai tiesas nolēmumu, vai par to ir panākta vienošanās starp uzņēmumu un kompetento valsts iestādi. Turklāt uzņēmumam, kuru pārvieto, ir jāatbilst visstingrākajiem vides standartiem, kas ir spēkā tā jaunajā atrašanās vietā.
- Attiecināmās izmaksas ir tikai pārvietošanas tīrās izmaksas. Komisija ņems vērā ieguvumus (t.i., peļņu no atstāto iekārtu pārdošanas vai iznomāšanas, kompensāciju, ko maksā ekspropriācijas gadījumā) un izmaksas (zemesgabala pirkšana, jaunas iekārtas celtniecība vai pirkšana, līgumsodi).

Atbalsts atļauju tirdzniecības shēmām

- Atbalstu atļauju tirdzniecības shēmām var uzskatīt par saderīgu, ja shēmas veido tā, lai sasniegtu vides mērķus, kas ir augstāki par tiem, kas jāsasniedz, pamatojoties uz Kopienas obligātajiem standartiem, ja atbalstu piešķir pārredzami un objektīvi, ja kopējais atļauju apjoms, kas zem to tirgus vērtības ir piešķirts katram uzņēmumam, nepārsniedz tā

vajadzības, ja netiek dota priekšroka jaunpienācējiem un ja netiek radīti nepamatoti šķēršļi iekļūšanai tirgū.

- Tiks vērtēta valsts atbalsta nepieciešamība un samērīgums. Bez atbalsta (t.i., pilnas izsoles) atļauju shēmai ir jārada ražošanas izmaksu ievērojams palielinājums, kuru nevar novirzīt uz patērētājiem, neradot pārdošanas apjomu būtisku samazinājumu, un nav iespējams samazināt emisiju līmeni tā, lai cena par atļauju būtu pieņemama.
- Nepieciešamības un samērīguma pārbaudi neņēma vērā, piešķirot atbalstu attiecībā uz ES CO₂ ETS (emisijas kvotu tirdzniecības sistēmas) tirdzniecības periodu, kas beigsies 2012. gada 31. decembrī.

Atbalsts samazināta dabas resursu nodokļa vai atbrīvojuma no tā veidā

- Atbalsts ir atļauts, ja tas vismaz netieši veicina dabas aizsardzības līmeņa uzlabošanu un ja nodokļa samazinājums vai atbrīvojums no nodokļa nekaitē vispārīgajam mērķim.
- *Saskaņoti nodokļi.* Atbalsts tiek uzskatīts par saderīgu, ja 10 gadu laikposmā saņēmēji maksā vismaz Kopienas minimālā nodokļa līmenī un ja nodokļa samazinājums vai atbrīvojums no nodokļa ir saderīgs ar attiecīgajiem Kopienas tiesību aktiem.
- *Nesaskaņoti nodokļi un saskaņoti nodokļi, ja samaksātie nodokļi ir mazāki par Kopienas minimālo nodokļa likmi.* Visiem atbrīvojumiem no nodokļiem vai nodokļu samazinājumiem ir jābūt nepieciešamiem un samērīgiem.
 - *Atbalsta nepieciešamība* – saņēmēju izvēles pamatā jābūt objektīviem un pārredzamiem kritērijiem, dabas resursu nodoklim bez atlaides ievērojami jāpaaugstina ražošanas izmaksas, ko nevar novirzīt uz patērētājiem, neradot pārdošanas apjomu būtisku samazinājumu.
 - *Atbalsta samērīgums* – katrs atsevišķs saņēmējs maksā daļu no valsts nodokļa likmes, kas atbilst katra atsevišķā saņēmēja ekoloģiskajam raksturlielumam salīdzinājumā ar raksturlielumu, kas saistīts ar efektīvāko tehniku EEZ, vai 20 % no valsts nodokļa (ja vien mazāka likme nav pamatota ar mazāk izteiktu konkurences kropļojumu), vai vides aizsardzības nolīgumiem, kas noslēgti starp dalībvalsti un saņēmējiem uzņēmumiem.

Papildu ieguldījumu izmaksu aprēķināšanas princips

Papildu ieguldījumu izmaksas aprēķina divos posmos.

1. Ieguldījuma izmaksas, ko nosaka, atsaucoties uz hipotētisko situāciju, ja valsts atbalsta nav. Hipotētiskajam scenārijam ir jābūt ticamam un vismaz jāatbilst piemērojamiem Kopienas standartiem.
2. Atskaita jebkādos saimnieciskos ieguvumus, kuri rodas noteiktā ieguldījuma darbības laikposmā (parasti piecos gados), un pieskaita atbilstošās darbības izmaksas.

Atbalsta maksimāla summa

5. tabula Pārskats par atbalsta maksimālo intensitāti procentos no attaisnojamām izmaksām.

Atbalsta pasākuma veids	Ieguldījumu atbalsts	Darbības atbalsts
-------------------------	----------------------	-------------------

Atbalsta pasākuma veids	Ieguldījumu atbalsts	Darbības atbalsts
a) Ieguldījumu atbalsts uzņēmumiem, kas piemēro augstākus standartus nekā Kopienas standarti vai paaugstina vides aizsardzības līmeni, ja nav noteikti Kopienas standarti	Mazie uzņēmumi: 70 % Vidējie uzņēmumi: 60 % Lielie uzņēmumi: 50 % Konkurss: 100 % Papildu atbalsts ekojaudinājumu gadījumā: +10 %	
(b) Ieguldījumu atbalsts jaunu transportlīdzekļu iegādei, kas atbilst augstākiem standartiem nekā Kopienas standarti vai paaugstina vides aizsardzības līmeni, ja nav noteikti Kopienas standarti		
(c) Ieguldījumu atbalsts, lai savlaicīgi pielāgotos turpmākajiem Kopienas standartiem	Vairāk nekā 3 gadus iepriekš: • mazie uzņēmumi: 25 % • vidējie uzņēmumi: 20 % • lielie uzņēmumi: 15 % no 1 līdz 3 gadus iepriekš: • mazie uzņēmumi: 20 % • vidējie uzņēmumi: 15 % • lielie uzņēmumi: 10 %	
(d) Atbalsts pētījumiem vides jomā	mazie uzņēmumi: 70 % vidējie uzņēmumi: 60 % lielie uzņēmumi: 50 %	
(e) Atbalsts energotaupībai	mazie uzņēmumi: 80 % vidējie uzņēmumi: 70 % lielie uzņēmumi: 60 %	<ul style="list-style-type: none"> • 100 % no papildu izmaksām, kas 5 gados lineāri samazinās līdz 0, VAI • 50 % no papildu izmaksām 5 gados
(f) atbalsts atjaunojamiem enerģijas avotiem	mazie uzņēmumi: 80 % vidējie uzņēmumi: 70 % lielie uzņēmumi: 60 % konkurss: 100 %	<ul style="list-style-type: none"> • Starpības starp ražošanas izmaksām un tirgus cenu kompensēšanai VAI <ul style="list-style-type: none"> • 100 % no papildu izmaksām, kas 5 gados lineāri samazinās līdz 0, VAI 50 % no papildu izmaksām 5 gados
(g) atbalsts koģenerācijai	mazie uzņēmumi: 80 % vidējie uzņēmumi: 70 % lielie uzņēmumi: 60 % konkurss: 100 %	Piemēro noteikumus attiecībā uz atjaunojamiem enerģijas avotiem
(h) ieguldījumu atbalsts energoefektīvai centralizētajai siltumapgādei	mazie uzņēmumi: 70 % vidējie uzņēmumi: 60 % lielie uzņēmumi: 50 % konkurss: 100 %	
(i) atbalsts atkritumu apsaimniekošanai	mazie uzņēmumi: 70 % vidējie uzņēmumi: 60 % lielie uzņēmumi: 50 %	

Atbalsta pasākuma veids	Ieguldījumu atbalsts	Darbības atbalsts
(j) Atbalsts piesārņotu vietu attīrīšanai	100 % no attiecināmajām izmaksām	
(k) Atbalsts uzņēmumu pārvietošanai	mazie uzņēmumi: 70 % vidējie uzņēmumi: 60 % lielie uzņēmumi: 50 %	

Paziņošana

Ar VGAR ievieša jaunas vides atbalsta kategorijas, uz kurām neattiecas paziņošanas prasība. Saskaņā ar nosacījumiem, kas paredzēti VGAR (tostarp attiecībā uz atbalsta īpašo intensitāti), dažos gadījumos nav jāpaziņo par ieguldījumu atbalstu, kas ļauj uzņēmumiem piemērot augstākus standartus nekā Kopienas standarti vai paaugstina vides aizsardzības līmeni, ja nav noteikti Kopienas standarti, par atbalstu jaunu transportlīdzekļu iegādei, kas atbilst augstākiem standartiem nekā Kopienas standarti vai paaugstina vides aizsardzības līmeni, ja nav noteikti Kopienas standarti, par ieguldījumu atbalstu MVU, lai savlaicīgi pielāgotos turpmākajiem Kopienas standartiem, par ieguldījumu atbalstu energotaupības pasākumiem, par ieguldījumu atbalstu augstas efektivitātes koģenerācijai, par ieguldījumu atbalstu atjaunojamiem enerģijas avotiem, par atbalstu vides pētījumiem un atbalstu samazināta dabas resursu nodokļa vai atbrīvojuma no tā veidā.

Tomēr par katru no šiem atbalsta veidiem ir jāziņo, ja tas pārsniedz individuāla atbalsta paziņošanas robežvlielimi, kas ir 7,5 miljoni euro vienam uzņēmumam vienā ieguldījumu projektā. Arī tad, ja netiek izpildīti VGAR nosacījumi, par atbalstu ir jāziņo, un tas tiks vērtēts saskaņā ar Pamatnostādnēm.

3. faktu lapa Atbalsts pētniecībai, attīstībai un inovācijai

Atsauce

Šajā faktu lapā ir sniegts īss pārskats par dokumentu „Kopienas nostādnes par valsts atbalstu pētniecībai, attīstībai un inovācijai” (*Oficiālais Vēstnesis* C 323, 30.12.2006., 1. lpp.) (turpmāk šajā faktu lapā – „Nostādnes”). Tajā arī ietverta informācija par VGAR piemērošanu pētniecībai, attīstībai un inovācijai.

Darbības joma

Šīs Nostādnes attiecas uz visiem valsts atbalsta pasākumiem, kas paredzēti, lai uzņēmumi veiktu pētniecību, attīstību un inovāciju.

Pētniecības, attīstības un inovācijas veicināšana, kas nav uzskatāma par valsts atbalstu:

- valsts vai pašvaldību finansējums pētniecībai, attīstībai un inovācijas pasākumiem, kas nav saimnieciska darbība un ko veic pētniecības organizācijas;
- pētniecība un attīstība, ko uzņēmumiem pasūta valsts vai pašvaldību iestādes saskaņā ar tirgus noteikumiem (ievērojot atklāta līgumu konkursa procedūru).

Nozares, kurām piemērojami īpaši noteikumi:

- dzelzceļa transports, ceļi un iekšzemes ūdensceļi;
- lauksaimniecība un zivsaimniecība - visos gadījumos 100 % atbalsta intensitāte (ievērojot nosacījumus).

Koncepcijas

Fundamentālie pētījumi ir eksperimentāls vai teorētisks darbs, ko galvenokārt veic, lai iegūtu jaunas zināšanas par parādību vai novērojamu faktu noteicošajiem pamatiem, neparedzot nekādu tiešu praktisku pielietojumu vai izmantošanu.

Rūpnieciskie pētījumi ir plānoti pētījumi vai kritiska izpēte, kuras mērķis ir iegūt jaunas zināšanas vai prasmes jaunu produktu, procesu vai pakalpojumu izstrādei vai būtiskai esošo produktu, procesu vai pakalpojumu uzlabošanai.

Eksperimentālā izstrāde esošo zinātnisko atziņu, tehnoloģisko zināšanu, uzņēmējdarbības un citu attiecīgu zināšanu un prasmju apgūšana, kombinēšana, modelēšana un izmantošana jaunu, izmainītu vai uzlabotu produktu, procesu vai pakalpojumu projektēšanai (arī komerciāli izmantojama prototipa vai izmēģinājuma projektu radīšanai noteiktos apstākļos).

Atbalsta pasākumi

Turpmāk minētie pasākumi Nostādņēs ir atzīti par atbalstāmiem saskaņā ar atbilstību Līguma 87. panta 3. punkta c) apakšpunktam:

- atbalsts pētniecības un attīstības projektiem;
- atbalsts tehniskās īstenošanas iespēju izpētei;
- atbalsts MVU rūpnieciskā īpašuma tiesību izmaksām;
- atbalsts jauniem inovatīviem uzņēmumiem;
- atbalsts procesa un organizatoriskajiem jauninājumiem pakalpojumos;
- atbalsts inovācijas konsultāciju pakalpojumiem un inovācijas atbalsta pakalpojumiem;

- atbalsts augstas kvalifikācijas personāla piesaistīšanai;
- atbalsts inovāciju kopām.

Attiecināmās izmaksas

Attiecināmās izmaksas ir atkarīgas no piedāvātā pasākuma veida un ir norādītas attiecīgajās Nostādņu iedaļās. Piemēram, *pētniecības un attīstības projektos* (t.i., iepriekš minētajā pirmajā atbalsta kategorijā) pie attiecināmajām izmaksām pieder šādas izmaksas:

- personāla izmaksas, ciktāl tas nodarbināts pētniecības projektā;
- instrumentu, iekārtu, zemes un telpu izmaksas tādā apjomā un laikposmā, kādā tās tiek izmantotas pētniecības projektā (ja nepieciešams, ievērojot amortizācijas izmaksas);
- līgumpētījumu, tehnisko zināšanu un patentu vai to licenču izmaksas, iegādājoties tos no citiem avotiem par tirgus cenu;
- ārējo konsultāciju un tamlīdzīgu pakalpojumu izmaksas, kuri izmantoti vienīgi projektam;
- papildu netiešās izmaksas, kas radušās tieši pētniecības projekta rezultātā;
- citi darbības izdevumi, kas radušies tieši pētniecības darbības rezultātā.

Atbalsta intensitāte

Līdzīgi kā attiecināmās izmaksas atbalsta intensitāte var būt atšķirīga atkarībā no konkrētā pasākuma. Piemēram, turpmāk dotajā tabulā ir raksturota atbalsta intensitāte attiecībā uz pirmā veida atbalsta pasākumu – *atbalsts pētniecības un attīstības projektiem*:

6. tabula. Atbalsta intensitāte pētniecības un attīstības projektiem

Pētniecības un attīstības projekta veids	Mazs uzņēmums	Vidējs uzņēmums	Liels uzņēmums
Fundamentālā pētniecība	100 %	100 %	100 %
Rūpnieciskā pētniecība	70 %	60 %	50 %
Rūpnieciskā pētniecība , kas ietver: • uzņēmumu sadarbību; lieliem uzņēmumiem - pārrobežu sadarbību vai sadarbību vismaz ar vienu MVU, vai • uzņēmuma sadarbību ar pētniecības organizāciju, vai • rezultātu popularizēšanu	80 %	75 %	65 %
Eksperimentālā izstrāde	45 %	35 %	25 %
Eksperimentālā izstrāde, kas ietver: • uzņēmumu sadarbību; lieliem uzņēmumiem - pārrobežu sadarbību vai sadarbību ar vismaz vienu MVU, vai • uzņēmuma sadarbību ar pētniecības organizāciju	60 %	50 %	40 %

Īpaši nosacījumi

Nostādnēs ir minēti trīs novērtējuma veidi, kas pamatojas uz līdzsvara testa pozitīvās un negatīvās ietekmes pārbaudi:

(i) *standarta novērtējums* – ja projekts atbilst Nostādņu 5. nodaļā izklāstītajiem noteikumiem, tiek pieņemts, ka atbalsta līdzsvara testa rezultāts būs pozitīvs. Šai kategorijai pieder turpmāk minētie pasākumi (pieņemot, ka atbalsts tiek piešķirts tikai pēc pieteikuma iesniegšanas valsts iestādēs):

- projekta atbalsts un projekta iespēju izpēte, ja atbalsta saņēmējs ir MVU un atbalsta

- apjoms nesasniedz 7,5 miljonus euro vienam projektā iesaistītajam MVU;
- atbalsts MVU rūpnieciskā īpašuma tiesību izmaksām;
- atbalsts jauniem inovatīviem uzņēmumiem;
- atbalsts inovācijas konsultāciju pakalpojumiem;
- atbalsts inovācijas atbalsta pakalpojumiem;
- atbalsts augsti kvalificēta personāla nodarbināšanai uz laiku;

(ii) *standarta novērtējums* un *stimulējošās ietekmes un nepieciešamības pierādījums* - saskaņā ar Nostādņu 5. un 6. nodaļu - par visu paziņoto atbalstu, kas **nesasniedz** detalizētā novērtējuma robežlielumus (kā minēts turpmāk) **un** neatbilst kādai no 5. nodaļā minētajām standarta novērtējuma kategorijām (tiek pieņemts, ka tam piemīt stimulējoša ietekme);

(iii) *detalizētais novērtējums* – sakarā ar lielāku konkurences kropļošanas risku Komisija detalizēti novērtēs pasākumus, ja to apjoms pārsniedz:

- projektu atbalstam un priekšizpētei:
 - ja projekts galvenokārt sastāv no fundamentāliem pētījumiem – 20 miljonus euro;
 - ja projekts galvenokārt sastāv no rūpnieciskiem pētījumiem – 10 miljonus euro;
 - visiem pārējiem projektiem – 7,5 miljonus euro;
- procesa vai organizatoriskajai inovācijai pakalpojumos – 5 miljonus euro;
- inovāciju kopām – 5 miljonus euro.

Par katru atbalsta shēmu ir jāsniedz gada pārskats par īstenošanu.

7. tabula Atbalsta pasākumu kategorijas, attiecīgie atbalsta summu ierobežojumi saskaņā ar VGAR un robežlielumi, kurus pārsniedzot, tiek veikts detalizēts novērtējums saskaņā ar Nostādnēm

Atbalsta pasākums	Maksimāli pieļaujamā atbalsta summa saskaņā ar VGAR	Standarta novērtējums (Nostādnēs)	Detalizēts novērtējums ¹⁸ (Nostādnēs)
Projektu atbalsts un priekšizpēte	<ul style="list-style-type: none"> • <i>fundamentāliem pētījumiem</i>: 20 miljoni euro • <i>rūpnieciskiem pētījumiem</i>: 10 miljoni euro • <i>citi</i>: 7,5 miljoni euro vienam uzņēmumam vienā projektā • <i>2 reizes vairāk</i>, ja projekts ir <i>EUREKA</i> projekts¹⁹ 	Jā (ja neatbilst VGAR nosacījumiem)	<ul style="list-style-type: none"> • <i>fundamentāliem pētījumiem</i>: 20 miljoni euro • <i>rūpnieciskiem pētījumiem</i>: 10 miljoni euro • <i>citi</i> –7,5 miljoni euro vienam uzņēmumam vienā projektā • <i>2 reizes vairāk</i>, ja projekts ir <i>EUREKA</i> projekts
MVU rūpnieciskā īpašuma tiesību izmaksas	5 miljoni euro vienam uzņēmumam vienā projektā	Jā	Nē
Jauni inovatīvi uzņēmumi	1 miljons euro	Jā	Nē

¹⁸ Detalizētu vērtējumu veic visiem gadījumiem, par kuriem ir ziņots Komisijai saskaņā ar individuālās paziņošanas prasību, kā paredzēts VGAR.

¹⁹ *Eureka* ir Viseiropas tīkls uz tirgu orientētai orientētas rūpnieciska rakstura pētniecības un izstrādes veicināšanai.

Atbalsta pasākums	Maksimāli pieļaujamā atbalsta summa saskaņā ar VGAR	Standarta novērtējums (Nostādnes)	Detalizēts novērtējums¹⁸ (Nostādnes)
Inovācijas konsultāciju pakalpojumi un inovācijas atbalsta pakalpojumi	EUR 200 000 vienam uzņēmumam trīs gadu posmā	Jā	Nē
Augsti kvalificēta personāla nodarbināšana uz laiku	50 % no attiecināmajām izmaksām 3 gadus vienam uzņēmumam un vienai deleģētajai personai	Jā	Nē
Procesa vai organizatoriskā inovācija	Nav ietverta VGAR	Jā	Pakalpojumos: 5 miljoni euro vienam projektam vienam uzņēmumam
Inovāciju kopas	Nav ietverta VGAR	Jā	5 miljoni euro vienai kopai

Paziņošana

VGAR ievieša jaunas pētniecības, attīstības un inovāciju atbalsta kategorijas, uz kurām neattiecas paziņošanas prasība. VGAR nosacījumi (tostarp īpašā atbalsta intensitāte) paredz, ka dažos gadījumos nav jāpaziņo par atbalstu tehniskajai priekšizpētei, atbalstu MVU rūpnieciskā īpašuma tiesību izmaksām, atbalstu pētniecībai un attīstībai lauksaimniecības un zivsaimniecības nozarēs, atbalstu jauniem inovatīviem uzņēmumiem, atbalstu inovācijas konsultāciju pakalpojumiem un inovācijas atbalsta pakalpojumiem un atbalstu augsti kvalificēta personāla nodarbināšanai uz laiku.

Tomēr par katru no šiem atbalsta veidiem ir jāpaziņo, ja tas pārsniedz individuālā atbalsta paziņošanas robežlielumus, kas minēti iepriekšējā tabulā.

Arī tad, ja netiek izpildīti VGAR nosacījumi, par atbalstu ir jāpaziņo, un tas tiks vērtēts saskaņā ar Nostādnēm.

4. faktu lapa Reģionālais atbalsts

Atsauces

Šajā faktu lapā ir sniegts kopsavilkums par:

- Valstu reģionālā atbalsta pamatnostādņēm 2007.–2013. gadam (*Oficiālais Vēstnesis* C 54, 4.3.2006., 13. lpp.) (turpmāk šajā faktu lapā – „Pamatnostādnes”).
- VGAR piemērošanu reģionālo ieguldījumu un nodarbinātības atbalstam un atbalstam jaunizveidotiem uzņēmumiem.

Mērķis

Veicināt attīstību mazāk attīstītajos reģionos:

- atbalstot sākotnējos ieguldījumus un ieguldījumus un nodarbinātību, kas saistīta ar sākotnējiem ieguldījumiem un jaunizveidotiem maziem uzņēmumiem, vai
- izņēmuma gadījumos nodrošinot darbības atbalstu.

Darbības joma

Pamatnostādnes attiecas uz ieguldījumu atbalstu, atbalstu jaunizveidotiem uzņēmumiem un darbības atbalstu uzņēmumiem, ja tie atrodas reģionos, kas ir tiesīgi saņemt reģionālo atbalstu (sk. turpmāk).

Pamatnostādnes neattiecas uz tādu lauksaimniecības produktu primāro ražošanu, kuri minēti Līguma I pielikumā. Tās galvenokārt attiecas uz lauksaimniecības produktu pārstrādi un tirdzniecību.²⁰ Tomēr tās neattiecas ne uz zivsaimniecības nozari, ne arī uz ogļrūpniecību. Īpaši noteikumi ir attiecināmi uz:

- transportu un kuģu būvi;
- reģionālais atbalsts nav atļauts tērauda un sintētisko šķiedru rūpniecībā;
- lieliem ieguldījumu projektiem (sk. „konceptijas”).

Galvenie nosacījumi

Lai projekts varētu pretendēt uz atbalstu saskaņā ar Pamatnostādņēm, tam ir jāatbilst šādiem galvenajiem nosacījumiem:

- jauni aktīvi (izņemot MVU);
- ieguldījumu uzturēšana reģionā vismaz 5 gadus (3 gadus MVU gadījumā) pēc projekta īstenošanas;
- atbalsta saņēmēja finansiālais ieguldījums vismaz 25 % no attiecināmajām izmaksām.

Koncepcijas

Uz atbalstu var pretendēt divu kategoriju reģioni:

- *87. panta 3. punkta a) apakšpunktā minētie reģioni.* Tie ir reģioni, kur dzīves līmenis ir ārkārtīgi zems vai kur valda liels bezdarbs (*NUTS II* reģioni, kuros IKP uz vienu iedzīvotāju ir mazāks nekā 75 % no ES vidējā rādītāja).

²⁰ Sk. arī Kopienas pamatnostādnes attiecībā uz valsts atbalstu lauksaimniecības un mežsaimniecības nozarē 2007.–2013. gadā (*Oficiālais Vēstnesis* C 319, 27.12.2006.).

- 87. panta 3. punkta c) apakšpunktā minētie reģioni. Tās ir problemātiskās zonas, kas definētas, pamatojoties uz dalībvalstu piedāvātiem (valsts) rādītājiem, kas ir atkarīgi no maksimālā apdzīvotības līmeņa un dažiem minimāliem nosacījumiem, lai novērstu šīs definīcijas nepareizu izmantošanu.

Sākotnējie ieguldījumi ir ieguldījumi materiālos un nemateriālos līdzekļos, kas saistīti ar jauna uzņēmuma veidošanu, esoša uzņēmuma paplašināšanu, uzņēmuma produkcijas dažādošanu, pievēršoties jauniem ražojumiem, vai esoša uzņēmuma vispārējā ražošanas procesa būtisku maiņu.

Darba vietu radīšana saistībā ar ieguldījumiem ir darba vietu skaita neto pieaugums 3 gadu laikā pēc ieguldījumu veikšanas.

Darbības atbalsts ir atbalsts, kura mērķis ir samazināt uzņēmuma kārtējos izdevumus (piemēram, izdevumus par algām, transportu, īri).

Lielu ieguldījumu projekts ir sākotnējo ieguldījumu projekts, kura ieguldījumu attiecināmo izmaksu pašreizējā vērtība ir vismaz 50 miljoni euro (ieguldījumu attiecināmās izmaksas ir definētas turpmāk).

Lielu ieguldījumu projekts, par kuru ir jāziņo individuāli ir lielu ieguldījumu projekts, kura kopējā atbalsta summa no visiem avotiem pārsniedz 75 % no atbalsta maksimālās summas, kādu var saņemt par ieguldījumu, kura attiecināmie izdevumi ir 100 miljoni euro, attiecīgajā reģionā. Dalībvalstīm ir **individuāli jāziņo** par visiem gadījumiem, kad tiek pārsniegts minētais atbalsta apmērs.

Bruto dotācijas ekvivalents (BDE) ir piešķirtā atbalsta nominālā vērtība, kas diskontēta attiecībā pret tā vērtību atbalsta piešķiršanas dienā.

Atbalsta intensitāte ir BDE, kas izteikts procentos no kopējām attiecināmajām projekta izmaksām.

Atbalsts sākotnējiem ieguldījumiem

Attiecināmās izmaksas: atbalstu sākotnējiem ieguldījumiem var aprēķināt kā procentus no ieguldījuma vērtības vai kā procentus no darba algu izmaksām par darba vietām, kas saistītas ar sākotnējiem ieguldījumiem.

- Ieguldījumi: materiālais ieguldījums (zeme, ēkas, iekārtas/mehānismi) un ierobežots daudzums nemateriālā ieguldījuma (izdevumi sakarā ar tehnoloģijas nodošanu). Transporta nozarē nevar pretendēt uz atbalstu izdevumiem par transporta iekārtām.
- Darba algu izmaksas: plānotās bruto darba algu izmaksas un obligātās sociālās apdrošināšanas iemaksas, ko aprēķina divu gadu laikposmam un reizina ar radīto darba vietu (attiecinīgajā uzņēmumā radīto neto darba vietu) skaitu.

Atbalsta maksimālā intensitāte

8. tabula. Atbalsta maksimālā intensitāte

Reģiona IKP - procentos no ES-25 IKP	Maksimālās atbalsta likmes lieliem uzņēmumiem	Atbalsta likmes attāliem reģioniem
>75 %	15 %–10 %	40 %
<75 %	30 %	50 %
<60 %	40 %	60 %
<45 %	50 %	Nepiemēro

Tā dēvētie „statistiskā efekta reģioni”, kuros IKP ir mazāks nekā 75 % no ES-15 dalībvalstu IKP, bet lielāks nekā 75 % no ES-25 dalībvalstu IKP (3,6 % no ES-25 dalībvalstu iedzīvotāju skaita), izmantos pārejas statusu un pretendēs uz viszemākā līmeņa atbalstu atbilstīgi Līguma 87. panta 3. punkta a) apakšpunktā noteiktajām likmēm, bet lielie uzņēmumi saņems atbalstu ar 30 % likmi līdz 2010. gada 31. decembrim. Šo reģionu situācija 2010. gadā tiks pārskatīta. Ja tā būs pasliktinājusies par 75 % no ES-25 vidējā rādītāja, reģioni joprojām saņems atbalstu, kā noteikts Līguma 87 panta 3. punkta a) apakšpunktā. Pretējā gadījumā šie reģioni pretendēs uz 20 % atbalsta likmi saskaņā ar Līguma 87. panta 3. punkta c) apakšpunktu, sākot no 2011. gada 1. janvāra.

Teritorijas, kas var pretendēt uz maksājumiem, tiek atzīmētas visu dalībvalstu reģionālā atbalsta kartēs, ko publicē Konkurences ģenerāldirektorāta tīmekļa vietnē²¹.

Pārejas noteikumi līdz 2010. gada beigām ir paredzēti reģioniem, kuri cieš no vislielākā atbalsta intensitātes samazinājuma, kā arī līdz 2008. gada beigām ir paredzēti tiem reģioniem, kas atbilstīgi jaunajām Pamatnostādnēm zaudē iespēju pretendēt uz atbalstu. Arī šīs zonas tiek atzīmētas kartēs.

Lieliem ieguldījumiem reģionālā atbalsta intensitātes maksimālās robežas ir samazināts šādi:

- par attiecināmo izmaksu daļu līdz 50 miljoniem euro – 100 % no piemērojamās reģionālā atbalsta maksimālās robežas;
- par attiecināmo izmaksu daļu robežās no 50 miljoniem euro līdz 100 miljoniem euro intensitāte ir samazināta līdz 50 % no piemērojamās reģionālā atbalsta maksimālās robežas;
- par attiecināmo izmaksu daļu, kas pārsniedz 100 miljonus euro, intensitāte ir samazināta līdz 34 % no piemērojamās reģionālā atbalsta maksimālās robežas.
- **Piemērs:** lielu ieguldījumu projekts, kura attiecināmās izmaksas ir 200 miljoni euro, bet reģionālā atbalsta maksimālā robeža ir 40 % BDE, var saņemt atbalstu, kas nepārsniedz **43,6 miljonus euro:**

(i) līdz 50 miljoniem euro: 100 % no reģionālā atbalsta maksimālās robežas=> 50 miljoni euro x 40 %; tas ir 20 miljoni euro;

(ii) robežās no 50 miljoniem euro līdz 100 miljoniem euro: 50 % no reģionālā atbalsta maksimālās robežas=> 50 miljoni euro x (40 % x 50 %); tas ir 10 miljoni euro;

(iii) par atbalstāmo izmaksu daļu, kas pārsniedz 100 miljonus euro: 34 % no reģionālā atbalsta maksimālās robežas=> 100 miljoni euro x (40 % x 34 %); tas ir 13,6 miljoni euro;

Atbalsta kopējā summa=> (i)+(ii)+(iii) = 20 miljoni euro + 10 miljoni euro + 13,6 miljoni euro = 43,6 miljoni euro

Pamatnostādņu 65. punktā ir paredzēti nosacījumi tāda valsts *ex post* uzraudzībai, kas piešķirts **lielu ieguldījumu projektiem, par kuriem nav jāpaziņo**; to dēvē arī par **pārredzamības mehānismu**. Lielu ieguldījumu projekti, par kuriem nav jāpaziņo, ir tādi projekti, kuriem piešķirtā atbalsta apmērs nepārsniedz paziņošanas robežlielumu, t.i., 75 % no ieguldījumu atbalsta maksimālās summas, ko varētu saņemt ieguldījumu projekts, kura attiecināmie izdevumi ir 100 miljoni euro, piemērojot spēkā esošo standarta atbalsta maksimālo robežu lieliem uzņēmumiem, kas apstiprināta reģionālā atbalsta kartē atbalsta piešķiršanas datumā.

²¹ http://ec.europa.eu/competition/state_aid/regional_aid/regional_aid.cfm

Saskaņā ar pārredzamības mehānismu, ja reģionālais atbalsts ir piešķirts, pamatojoties uz esošām atbalsta shēmām²² lielu ieguldījumu projektiem, par kuriem nav jāpaziņo, dalībvalstīm 20 darbadienu laikā no dienas, kad kompetentā iestāde piešķirusi atbalstu, jāiesniedz Komisijai Pamatnostādnēs noteiktajā standarta veidlapā pieprasītā informācija.²³ Pēc tam informācijas kopsavilkums tiek publicēts Konkurences ģenerāldirektorāta tīmekļa vietnē²⁴.

Atbalsta intensitāti var par 20 procentu punktiem palielināt visos atbalstāmajos reģionos, ja atbalsts tiek sniegts mazajiem uzņēmumiem, un par 10 procentu punktiem, ja atbalsts tiek sniegts vidējiem uzņēmumiem.

Saistībā ar lielu ieguldījumu projektiem nav atļauts piešķirt MVU nekādu papildu atbalstu, ja attiecināmo izdevumu līmenis pārsniedz 50 miljonus euro.

Summēšana

Atbalsta intensitātes maksimālās robežas, kas parādītas iepriekšējā tabulā, ir piemērojamas atbalsta kopējai summai:

- ja atbalsts tiek piešķirts saskaņā ar vairākām reģionālā atbalsta shēmām;
- neatkarīgi no tā, vai atbalstu piešķir no vietējiem, reģionālajiem, valsts vai Kopienas avotiem.

Ja izdevumi, kuri var pretendēt uz reģionālo atbalstu, var pretendēt uz atbalstu citiem mērķiem (piemēram, pētniecībai, attīstībai un inovācijai), tad tiem attiecīgajās shēmās būs noteiktas vislabvēlīgākās maksimālās robežas.

Darbības atbalsts

Vispārīgie noteikumi

Izņemot dažus gadījumus, darbības atbalstu var piešķirt tikai reģioniem, kas minēti 87. panta 3. punkta a) apakšpunktā, taču tikai tad, ja ir ievēroti visi turpmāk minētie nosacījumi:

- to pamato šā atbalsta devums reģiona attīstībai;
- apjoms ir proporcionāls trūkumiem, ko ar šo atbalstu paredzēts mazināt;
- tas ir ierobežots laikā un pakāpeniski samazinās.

Dalībvalstīm ir jāpierāda šādu trūkumu esība un svarīgums.

Atbalsts transportam: atbalstu transporta papildu izmaksu kompensēšanai var sniegt tikai attālākajiem reģioniem, kuros ir zems iedzīvotāju blīvums un kuri var pretendēt uz reģionālo atbalstu.

Atbalsts apdzīvotības samazinājuma kompensēšanai: pastāvīgu atbalstu apdzīvotības samazinājuma kompensēšanai var piešķirt vismazāk apdzīvotiem reģioniem, kur iedzīvotāju skaits uz vienu km² ir mazāks par 8.

²² Par individuālu atbalstu, kas piešķirts ārpus apstiprinātām shēmām (*ad hoc* atbalsts), vienmēr ir jāpaziņo Komisijai.

²³ Standarta atskaites veidlapa ir pieejama *Excel* formātā Konkurences ģenerāldirektorāta tīmekļa vietnē: http://ec.europa.eu/competition/state_aid/legislation/forms.cfm

²⁴ <http://ec.europa.eu/competition>

Atbalsts, lai kompensētu attālāko reģionu trūkumus: var piešķirt pastāvīgu atbalstu, lai kompensētu attālāko reģionu trūkumus (attāls novietojums, novietojums uz salas, neliela teritorija, sarežģīti topogrāfiskie un klimata apstākļi, ekonomikas atkarība no dažiem produktiem).

Atbalsts jaundibinātiem maziem uzņēmumiem

- maksimālais apmērs 3 miljoni euro vienam uzņēmumam 87. panta 3. punkta a) apakšpunktā minētajos reģionos un 2 miljoni euro 87. panta 3. punkta c) apakšpunktā minētajos reģionos;
- 5 % piemaksa 87. panta 3. punkta a) apakšpunktā minētajiem reģioniem, kuros IKP <60 % no ES IKP, reģioniem ar mazu iedzīvotāju blīvumu un nelielām salām, kuru iedzīvotāju skaits ir mazāks nekā 5000, kā arī citām šāda izmēra kopienām, kuras cieš no izolācijas;
- atbalsta intensitāte:

9. tabula. Atbalsta maksimālā intensitāte

	1-3 gadi	4-5 gadi
87. panta 3. punkta a) apakšpunktā minētajiem reģioniem	35 %	25 %
87. panta 3. punkta c) apakšpunktā minētajiem reģioniem	25 %	15 %

Paziņošana

VGAR nosaka, ka no pienākuma ziņot Komisijai ir atbrīvotas pārredzamas reģionālo ieguldījumu un nodarbinātības atbalsta shēmas, ja tajās tiek ievēroti noteikumi par attiecināmiem izdevumiem un atbalsta maksimālo intensitāti, kā noteikts attiecīgās dalībvalsts reģionālā atbalsta kartē. Izņemot lielu ieguldījumu projektus un transporta nozari, atbalsta intensitāti var palielināt par 20 procentu punktiem maziem uzņēmumiem un par 10 procentu punktiem - vidējiem uzņēmumiem. Atšķirīga intensitāte ir atbalstam ieguldījumiem lauksaimniecības produktu pārstrādē un tirdzniecībā.

Reģionālā atbalsta shēmām, kas ir paredzētas īpašām saimnieciskās darbības nozarēm, kā arī reģionālajam atbalstam, ko piešķir pasākumiem tērauda nozarē, kuģu būves nozarē un sintētisko šķiedru nozarē, nedrīkst piemērot atbrīvojumu no prasības par paziņošanu. Tomēr reģionālā atbalsta shēmām, kas ir saistītas ar tūrisma darbībām, jāpiemēro atbrīvojums no paziņošanas prasības saskaņā ar VGAR.

VGAR neattiecas uz lieliem uzņēmumiem piešķirtu *ad hoc* atbalstu, izņemot 13. pantā noteiktajos gadījumos. Saskaņā ar šo pantu paziņošanas prasība neattiecas arī uz atsevišķam uzņēmumam (tostarp lielam uzņēmumam) piešķirtu pārredzamu *ad hoc* atbalstu, ja šo atbalstu izmanto, lai papildinātu atbalstu, kas piešķirts saskaņā ar reģionālā ieguldījumu atbalsta shēmu, un tā *ad hoc* daļa nepārsniedz 50 % no kopējā atbalsta, ko piešķir ieguldījumam.

Tagad arī atbalsts jaunizveidotiem maziem uzņēmumiem ir automātiski atbrīvots no paziņošanas prasības.

Materiālie noteikumi ieguldījumiem pamatā ir vienādi gan VGAR, gan Pamatnostādnēs, lai nebūtu iespējams gūt priekšrocības no paziņošanas par tādu atbalstu, kam ir piemērots

atbrīvojums.

Par lielu ieguldījumu projektu ir jāpaziņo atsevišķi, ja kopējā atbalsta summa pārsniedz 75 % no atbalsta maksimālās summas, kādu attiecīgajā reģionā var saņemt par ieguldījumu, kura attiecināmie izdevumi ir 100 miljoni euro.

Arī tad, ja netiek izpildīti VGAR nosacījumi, par atbalstu ir jāpaziņo, un tas tiks vērtēts saskaņā ar Pamatnostādņēm.

10. tabula. Atbalsta pasākumu kategorijas, attiecīgās maksimālās atbalsta summas un atbalsta intensitātes maksimālās robežas saskaņā ar VGAR²⁵ un robežlielumi, kurus pārsniedzot, tiek veikta detalizēta vērtēšana saskaņā ar Pamatnostādņēm

Atbalsta pasākuma veids	Pieļaujamais maksimālais atbalsts saskaņā ar VGAR	Standarta vērtēšana (Pamatnostādnes)	Detalizēta vērtēšana (Pamatnostādnes)
Atbalsta shēmas (lieli, vidēji un mazi uzņēmumi)	<ul style="list-style-type: none"> • 13. pants - <i>tikai atbalstāmajos reģionos</i>: atbalsts < 75 % no atbalsta maksimālā apjoma, ko varētu saņemt par ieguldījumu, kura attiecināmās izmaksas ir 100 miljoni euro 	Jā	Nevis pašām atbalsta shēmām, bet tikai lielu ieguldījumu projektiem, par kuriem jāpaziņo atsevišķi: <ul style="list-style-type: none"> • tirgus daļa virs 25 % • ražošanas jauda virs 5 % lejupslidošos tirgos
<i>Ad hoc</i> atbalsts MVU	<p>Jā</p> <ul style="list-style-type: none"> • 13. pants - <i>atbalstāmajos reģionos</i>: tikai lai papildinātu atbalstu, kas piešķirts saskaņā ar shēmu, ne vairāk kā 50 % no kopējā atbalsta apmēra 	Jā	Tikai lieliem ieguldījumu projektiem, par kuriem jāpaziņo atsevišķi: <ul style="list-style-type: none"> • tirgus daļa virs 25 % • ražošanas jauda virs 5 % lejupslidošos tirgos
<i>Ad hoc</i> atbalsts lieliem uzņēmumiem	<ul style="list-style-type: none"> • principā nav atbrīvots saskaņā ar VGAR viens izņēmums: atļauts atbalstāmos reģionos, ja tas papildina atbalstu, kas piešķirts saskaņā ar shēmu un tā maksimālais apmērs nepārsniedz 50 % no kopējā piešķirtā atbalsta ar nosacījumu, ka par atbalstu nav jāpaziņo atsevišķi 	Jā	Tikai lielu ieguldījumu projektiem, par kuriem jāpaziņo atsevišķi: <ul style="list-style-type: none"> • tirgus daļa virs 25 % • ražošanas jauda virs 5 % lejupslidošos tirgos
Atbalsts jaunizveidotiem maziem uzņēmumiem (tikai shēmas)	<ul style="list-style-type: none"> • 2 miljoni euro vienam uzņēmumam 87. panta 3. punkta a) apakšpunktā minētajā reģionā • 1 miljons euro vienam uzņēmumam 87. panta 3. punkta c) apakšpunktā minētajā reģionā • atbalsta apmērs <i>gadā</i> vienam uzņēmumam – ne vairāk kā 33 % no iepriekš minētajām atbalsta summām 	Jā	Nepiemēro

²⁵ VGAR neattiecas uz lielu ieguldījumu projektiem, par kuriem ir jāpaziņo atsevišķi.

5. faktu lapa Atbalsts grūtībās nonākušu uzņēmumu glābšanai un pārstrukturēšanai

Atsauces

Šajā faktu lapā ir apkopotas „Kopienas pamatnostādnes par valsts atbalstu grūtībās nonākušu uzņēmumu glābšanai un pārstrukturēšanai” (*Oficiālais Vēstnesis* C 244, 1.10.2004., 2. lpp.) (turpmāk šajā faktu lapā – „Pamatnostādnes”).

Darbības joma

Pamatnostādnes attiecas uz atbalstu atsevišķu grūtībās nonākušu uzņēmumu glābšanai un/vai pārstrukturēšanai

Pamatnostādnes neattiecas uz tērauda ražošanu un ogļu ieguvu. Tās ar dažiem izņēmumiem attiecas uz zivsaimniecības un akvakultūras nozari. Īpaši papildu noteikumi attiecas uz lauksaimniecības nozares uzņēmumu pārstrukturēšanu.

Koncepcijas

Grūtībās nonācis uzņēmums ir tāds uzņēmums, kas no saviem resursiem vai ar līdzekļiem, ko tas spēj iegūt no sava īpašnieka/akcionāriem vai kreditoriem, nespēj apturēt zaudējumus, kuri bez valsts iestāžu ārējas iejaukšanās īstermiņā vai vidējā termiņā gandrīz noteikti novedīs to līdz nespējai turpināt darbību.

Glābšanas atbalsts ir pagaidu un reversīvs atbalsts. Tam vajadzētu dot iespēju grūtībās nonākušam uzņēmumam noturēties tik ilgi, cik vajadzīgs, lai izstrādātu pārstrukturēšanas vai likvidācijas plānu un/vai lai Komisija vai kompetentās valsts iestādes varētu pieņemt lēmumu par šo plānu.

Pārstrukturēšanas atbalsts pamatojas uz izpildāmu, saskaņotu un tālejošu plānu uzņēmuma ilgtermiņa dzīvotspējas atjaunošanai.

Nosacījumi

Glābšanas atbalstam ir jāatbilst šādiem nosacījumiem:

- uzņēmumam jābūt grūtībās nonākušam uzņēmumam;
- tas ietver reversīvu likviditātes atbalstu aizdevuma garantiju veidā vai aizdevumu veidā ar parastām komerciālām procentu likmēm (kas ir vismaz salīdzināmas Komisijas pieņemtajām atsauces likmēm);
- atbalsts nepārsniedz tādu apjomu, kas vajadzīgs, lai uzņēmums varētu turpināt darboties;
- atbalsts tiek sniegts tikai uz laiku, kas vajadzīgs, lai izstrādātu atveseļošanas plānu (ne vairāk kā 6 mēnešus);
- atbalsts tiek garantēts, pamatojoties uz sociālām grūtībām, un tas neizraisa nekādas nesamērīgi negatīvas sekas uz nozares situāciju pārējās dalībvalstīs;
- paziņojumam par atbalstu pievienota dalībvalsts uzņēmuma apņemšanās ne vēlāk kā 6 mēnešus pēc atbalsta piešķiršanas paziņot Komisijai pārstrukturēšanas vai likvidācijas plānu, vai apliecinājumu, ka aizdevums ir atmaksāts vai ka garantija atcelta;
- atbalstam jābūt vienreizējai darbībai (pēc principa „vienreiz un pēdējoreiz”).

Pamatnostādnēs ir paredzēta vienkāršota procedūra, ja atbalsts pamatojas uz iepriekšējās darbības rezultātiem saskaņā ar Pamatnostādnēs doto formulu un nepārsniedz 10 miljonus euro.

Pārstrukturēšanas atbalstu var piešķirt tikai tad, ja tiek izpildīti šādi kritēriji:

- uzņēmumam jābūt grūtībās nonākušam uzņēmumam;
- Komisijai ir iesniegta pārstrukturēšanas/atvēršanas programma, lai atjaunotu uzņēmuma dzīvotspēju pieņemamā laikposmā;
- ir veikti kompensējoši pasākumi, lai novērstu nevajadzīgu konkurences kropļošanu (piemēram, jaudas atbilstoša samazināšana);
- atbalsts ir ierobežots līdz minimumam, kas vajadzīgs pārstrukturēšanas pasākumu ieviešanai. Atbalsta saņēmējiem jādod ievērojams ieguldījums no saviem pašu resursiem, kam atbalsts netiek sniegts;
- uzņēmumam pilnībā mērā jāīsteno pārstrukturēšanas plāns un jāievēro visi ar to saistītie nosacījumi;
- atbalstu pārstrukturēšanai var piešķirt tikai vienu reizi (pēc principa „vienreiz un pēdējoreiz”);
- tiek pieprasīta stingra uzraudzība un ikgadēja ziņošana;
- MVU un uzņēmumiem reģionos, kas saņem atbalstu, jaudu samazināšanas/pašu ieguldījuma kritērijus var piemērot elastīgāk;
- Komisijai ir labvēlīga attieksme pret valsts atbalstu pārstrukturēšanās sociālo izmaksu segšanai.

Lieliem uzņēmumiem ir atsevišķi jāpaziņo katra glābšanas un pārstrukturēšanas atbalsta piešķiršana.

MVU glābšanas un pārstrukturēšanas atbalstu (līdz 10 miljoniem euro vienam uzņēmumam) var piešķirt, pamatojoties uz paziņotajām un apstiprinātajām atbalsta shēmām.

6. faktu lapa Atbalsts maziem un vidējiem uzņēmumiem

Atsauce

Šajā faktu lapā ir sniegts kopsavilkums par VGAR piemērošanu valsts atbalstam maziem un vidējiem uzņēmumiem (MVU).

Darbības joma

VGAR ir paredzēti īpaši noteikumi atbalstam MVU²⁶. Šajā faktu lapā ietvertas atbalsta kategorijas, kas attiecas tikai uz MVU. Īpaši noteikumi, ko piemēro MVU attiecībā uz atbalstu riska kapitāla, atbalstu pētniecībai, attīstībai un inovācijai, reģionālo atbalstu un vides atbalstu, ir analizēti faktu lapās par attiecīgo tēmu²⁷.

Koncepcijas

MVU definīcija

MVU definīcijas ir minētas VGAR 1. pielikumā.

- **Vidējs uzņēmums** ir tāds uzņēmums, kas atbilst visiem turpmāk minētajiem kritērijiem:
 - darbinieku skaits ir mazāks par 250;
 - gada apgrozījums nepārsniedz 50 miljonus euro un/vai kopējā gada bilance nepārsniedz 43 miljonus euro.
- **Mazs uzņēmums** ir tāds uzņēmums, kas atbilst visiem turpmāk minētajiem kritērijiem:
 - darbinieku skaits ir mazāks par 50;
 - gada apgrozījums vai kopējā gada bilance nepārsniedz 10 miljonus euro.
- **Mikrouzņēmums** ir tāds uzņēmums, kas atbilst visiem turpmāk minētajiem kritērijiem:
 - darbinieku skaits ir mazāks par 10;
 - tā gada apgrozījums un/vai kopējā gada bilance nepārsniedz 2 miljonus euro.

Šie kritēriji ir attiecināmi uz uzņēmumu kopumā (ieskaitot filiāles, kas atrodas citās dalībvalstīs un ārpus ES). Regulā ir *autonoma uzņēmuma*, *partneruzņēmuma* un *saistīta uzņēmuma* definīcijas, lai varētu novērtēt konkrētā MVU reālo ekonomisko stāvokli.

VGAR paredzēti nosacījumi atbrīvojumam no paziņošanas prasības šādiem atbalsta veidiem, kas attiecas vienīgi uz MVU:

- MVU ieguldījumu atbalsts un atbalsts nodarbinātībai;
- atbalsts jaunizveidotiem maziem uzņēmumiem, kuru dibinātājas ir sievietes;

²⁶ Komisija pašlaik gatavo atsevišķu Ieskatu Kopienas noteikumos par valsts atbalstu MVU, lai sniegtu īsu un sistemātisku pārskatu par MVU piemērojamiem valsts atbalsta noteikumiem.

²⁷ Tajā skaitā par atbalstu MVU, lai uzsāktu savlaicīgu pielāgošanos turpmākajiem Kopienas vides standartiem, atbalstu MVU riska kapitāla veidā, atbalstu MVU rūpnieciskā īpašuma tiesību izmaksām, atbalstu augsti kvalificēta personāla nodarbināšanai uz laiku un atbalstu jaunu MVU izveidei.

- atbalsts MVU, lai uzsāktu savlaicīgu pielāgošanos turpmākajiem Kopienas standartiem;
- atbalsts konsultācijām MVU;
- atbalsts MVU dalībai tirdzniecības izstādēs;
- atbalsts MVU rūpnieciskā īpašuma tiesību izmaksām;
- atbalsts inovācijas konsultāciju pakalpojumiem un inovācijas atbalsta pakalpojumiem.

Papildus šiem vienīgi MVU paredzētajiem atbalsta pasākumiem MVU ir tiesības saņemt arī citus atbalsta veidus, kas uzskatīti VGAR.

Attiecināmās izmaksas

Atbalstu var sniegt šādām izdevumu kategorijām:

- atbalsts ieguldījumiem MVU un nodarbinātībai, ieguldījumi materiālos aktīvos (zeme, ēkas, iekārtas/mehānismi) un nemateriālos aktīvos (izdevumi, kas saistīti ar tehnoloģiju nodošanu) un algu izmaksas;
- ja atbalsts ir piešķirts jaunizveidotiem maziem uzņēmumiem, kuru dibinātājas ir sievietes, attiecināmās izmaksas ir juridisko pakalpojumu, konsultāciju pakalpojumu un administratīvās izmaksas, kas tieši saistītās ar uzņēmuma izveidi, kā arī dažas izmaksas, kas radušās pirmajos piecos gados pēc uzņēmuma izveides (piemēram, procenti par ārējo finansējumu un dividendes, ražošanas iekārtu/aprīkojuma nomas maksājumi, enerģijas, ūdens, apkures izmaksas, nodokļi (izņemot PVN un uzņēmumu ienākuma nodokli) un administratīvie maksājumi, amortizācija, ražošanas iekārtu/aprīkojuma nomas maksājumi, kā arī algu izmaksas, bērnu un vecāku kopšanas pabalstu izmaksas);
- ja atbalsts ir piešķirts MVU, lai uzsāktu savlaicīgu pielāgošanos turpmākajiem Kopienas standartiem, attiecināmās izmaksas ir papildu ieguldījumu izmaksas, kas ir vajadzīgas, lai panāktu Kopienas standartos noteiktu vides aizsardzības līmeni pretstatā vides aizsardzības līmenim, kas bija noteikts pirms šo standartu spēkā stāšanās;
- ja atbalsts tiek piešķirts konsultācijām un dalībai tirdzniecības izstādēs, attiecināmās izmaksas ir izmaksas par ārējo konsultantu sniegtajiem konsultāciju pakalpojumiem un izmaksas par uzņēmuma pirmo piedalīšanos attiecīgajā gadatirgū vai tirdzniecības izstādē;
- ja atbalsts ir piešķirts MVU rūpnieciskā īpašuma tiesību izmaksām, attiecināmās izmaksas ir visas izmaksas pirms tiesību piešķiršanas pirmajā jurisdikcijā, ieskaitot tādas izmaksas, kas attiecas uz pieteikumu sagatavošanu, reģistrāciju un izskatīšanu, kā arī tādas izmaksas, kas radušās, atjaunojot pieteikumu, pirms tika piešķirtas tiesības, tulkošanas izmaksas un citas izmaksas, kas radās, lai varētu saņemt tiesības vai to apstiprinājumu citā jurisdikcijā, tiesību spēkā esamības aizstāvēšanas izmaksas, kas rodas, oficiāli izskatot prasību tiesā un, iespējams, izskatot lietu apelācijas kārtībā, pat ja šīs izmaksas rodas jau pēc tiesību piešķiršanas;
- ja atbalsts ir piešķirts inovācijas konsultāciju pakalpojumiem, pie attiecināmajām izmaksām pieder izmaksas attiecībā uz vadības konsultāciju pakalpojumiem, tehnoloģiskā palīdzība, tehnoloģiju nodošanas pakalpojumi, mācības un konsultācijas par intelektuālā īpašuma tiesību aspektiem, kas saistīti ar iegādi, aizsardzību un tirdzniecību, un licences nolīgumiem, konsultācijas par standartu izmantošanu. Ja atbalsts ir piešķirts inovācijas atbalsta pakalpojumiem, attiecināmās izmaksas ietver biroja telpas, datu bankas, tehniskās bibliotēkas, tirgus pētījumus, laboratorijas

izmantošanu, kvalitātes marķēšanu, testēšanu un sertificēšanu.

Atbalsta maksimālā intensitāte

11. tabula. Atbalsta maksimālā intensitāte

Atbalsta pasākums	Atbalsta intensitāte
Ieguldījumi un nodarbinātība²⁸ <ul style="list-style-type: none">• Mazie uzņēmumi• Vidējie uzņēmumi	20 % 10 %
Uzņēmumi, kuru dibinātājas ir sievietes <ul style="list-style-type: none">• Mazie uzņēmumi	15 %
Savlaicīga pielāgošanās turpmākajiem Kopienas standartiem <ul style="list-style-type: none">• Mazie uzņēmumi• Vidējie uzņēmumi	15 % 10 %
Ārējo konsultantu pakalpojumi un dalība tirdzniecības izstādēs	50 %
Rūpnieciskā īpašuma tiesību izmaksas <ul style="list-style-type: none">• fundamentālie pētījumi• rūpnieciskie pētījumi• eksperimentālā izstrāde	100 % 50 % 25 %
Inovācijas konsultāciju pakalpojumi un inovācijas atbalsta pakalpojumi	75 %, ja pakalpojumu sniedzējs nav nokārtojis valsts vai Eiropas sertifikāciju

Paziņošana

Atbalsta pasākumi, kas atbilst VGAR noteikumiem, ir atbrīvoti no iepriekšējas paziņošanas prasības. Tomēr no atsevišķas paziņošanas *nav atbrīvoti* lieli projekti, ja vienam uzņēmumam vienā projektā piešķirtā atbalsta bruto dotācijas ekvivalents pārsniedz 7,5 miljonus euro. Attiecībā uz MVU dalību tirdzniecības izstādēs un konsultāciju izmaksām noteiktais ir robežlielums 2 miljoni euro vienam uzņēmumam vienā projektā. MVU rūpnieciskā īpašuma tiesību izmaksu robežlielums ir 5 miljoni euro vienam uzņēmumam vienā projektā. Attiecībā uz inovācijas konsultāciju pakalpojumiem un inovācijas atbalsta pakalpojumiem robežlielums ir līdz EUR 200 000 vienam saņēmējam trijos gados.

²⁸ Lielāku atbalsta intensitāti piemēro ieguldījumiem lauksaimniecības produktu pārstrādē un tirdzniecībā.

7. faktu lapa Atbalsts nodarbinātībai

Atsauce

Šajā faktu lapā ir sniegts kopsavilkums par VGAR piemērošanu valsts atbalstam nodarbinātībai. Īpaši noteikumi attiecībā uz reģionālo atbalstu ieguldījumiem un atbalstu nodarbinātībai, kā arī MVU ieguldījumu atbalstu un atbalstu nodarbinātībai ir atrodami attiecīgajās faktu lapās.

Darbības joma

VGAR iedaļa par nodarbinātību attiecas tikai uz atbalstu, kas piešķirts šādiem mērķiem:

- nelabvēlīgākā situācijā esošu darba ņēmēju pieņemšanai darbā, piešķirot subsīdijas algām;
- personu ar invaliditāti nodarbināšanai algotā darbā, piešķirot subsīdijas algām;
- papildu izmaksu segšanai strādājošu personu ar invaliditāti nodarbināšanai.

Kā izņēmums no vispārējās VGAR darbības jomas ir atļauts atbalsts nodarbinātībai pat zivsaimniecības un akvakultūras nozarē, kā arī lauksaimniecības produktu primārās ražošanas nozarē.

Koncepcijas

Nelabvēlīgā situācijā esošs darba ņēmējs ir persona, uz kuru attiecas kāds no turpmāk minētajiem nosacījumiem:

- kurai iepriekšējos 6 mēnešos nav bijis regulāri apmaksāta darba;
- kura nav ieguvusi vidējo izglītību vai profesionālu kvalifikāciju;
- kas ir vecāka par 50 gadiem;
- kurai kā vientuļam pieaugušajam ir viena vai vairāki apgādājāmie;
- kas strādā nozarē vai profesijā dalībvalstī, kurā dzimumu līdzsvara trūkums vismaz par 25 % pārsniedz vidējo dzimumu līdzsvara trūkumu visās saimniecības nozarēs minētajā dalībvalstī, un kas pieder minētajai nepietiekami pārstāvētajai dzimuma grupai;
- kura pieder etniskai minoritātei kādā no dalībvalstīm un kurai ir jānostiprina valodas zināšanas, profesionālās zināšanas vai profesionālā pieredze, lai palielinātu savas iespējas iegūt pastāvīgu darbu.

Īpaši nelabvēlīgā situācijā esošs darba ņēmējs ir persona, kurai 24 mēnešus vai ilgāk nav bijis darba.

Strādājoša persona ar invaliditāti ir persona, kurai ir atzīta invaliditāte saskaņā ar valsts tiesību aktiem vai kurai ir atzīti ierobežojumi, ko rada fizisks, garīgs vai psiholoģisks trūkums.

Nosacījumi

Nosacījumi, lai piešķirtu atbalstu *nelabvēlīgā situācijā esošu darba ņēmēju nodarbināšanai* un *strādājošu personu ar invaliditāti nodarbināšanai algotā darbā, piešķirot subsīdijas algām*:

- nodarbinātībai jāizpaužas kā darba vietu skaita neto pieaugumam vai, ja darbā pieņemšana nepalielina strādājošo skaitu, darba vietas ir atbrīvojušās sakarā ar aiziešanu no darba pēc brīvas gribas, invaliditāti, pensionēšanos, iestājoties pensijas vecumam, darba laika samazinājumu pēc brīvas gribas vai likumīgu atlaišanu no darba par amatspārkāpumu, nevis sakarā ar darba vietu skaita samazināšanu;
- nodarbinātībai ir jābūt nepārtrauktai minimālajā laika periodā, kāds noteikts ar attiecīgiem valsts tiesību aktiem vai koplīgumu.

Attiecināmās izmaksas

Atbalsts nelabvēlīgākā situācijā esošu darba ņēmēju pieņemšanai darbā: algu izmaksas par laiku, kas nepārsniedz 12 mēnešus pēc pieņemšanas darbā. Tomēr, ja darba ņēmējs ir īpaši nelabvēlīgā situācijā esošs darba ņēmējs, attiecināmās izmaksas ir algu izmaksas par laiku, kas nepārsniedz 24 mēnešus pēc pieņemšanas darbā (ja nodarbinātības periods ir īsāks par 12 mēnešiem vai attiecīgos gadījumos par 24 mēnešiem, atbalstu proporcionāli samazina).

Atbalsts personu ar invaliditāti nodarbināšanai algotā darbā: algu izmaksas par konkrēto laika periodu, kad ir nodarbināta persona ar invaliditāti (ja nodarbinātības periods ir īsāks par 12 mēnešiem, atbalstu proporcionāli samazina).

Atbalsts, ar ko kompensē papildu izmaksas strādājošu personu ar invaliditāti nodarbināšanai: papildu izmaksas, kas tieši saistītas ar personu ar invaliditāti nodarbināšanu (izņemot algu), tostarp telpu pielāgošanas izmaksas, izmaksas, kas saistītas ar tādu personu nodarbināšanu, kuru vienīgais uzdevums ir palīdzība strādājošām personām ar invaliditāti, un, ja saņēmējs nodrošina aizsargātu nodarbinātību, būvniecības, aprīkošanas un paplašināšanas izmaksas konkrētajā uzņēmumā, kā arī administrēšanas un transporta izmaksas, kas tieši izriet no personas ar invaliditāti nodarbināšanas.

Maksimālais atbalsts

12. tabula. Atbalsta maksimālā intensitāte

Atbalsta pasākums	Atbalsta intensitāte
Atbalsts nelabvēlīgākā situācijā esošu darba ņēmēju pieņemšanai darbā	50 %
Atbalsts personu ar invaliditāti nodarbināšanai algotā darbā	75 %
Atbalsts, ar ko kompensē papildu izmaksas strādājošu personu ar invaliditāti nodarbināšanai	100 %

Paziņošana

13. tabula. Atbalsta pasākumi, kas nav atbrīvoti no paziņošanas prasības

Atbalsta pasākums	Individuālās paziņošanas robežlielums saskaņā ar VGAR
MVU ieguldījumu atbalsts un atbalsts nodarbinātībai	7,5 miljoni euro vienam uzņēmumam vienā ieguldījumu projektā
Atbalsts nelabvēlīgākā situācijā esošu darba ņēmēju pieņemšanai darbā	5 miljoni euro vienam uzņēmumam gadā
Atbalsts strādājošu personu ar invaliditāti nodarbināšanai, ko piešķir kā subsīdijas algām	10 miljoni euro vienam uzņēmumam gadā
Atbalsts, ar kuru kompensē papildu izmaksas strādājošu	10 miljoni euro vienam uzņēmumam gadā

personu ar invaliditāti nodarbināšanai	
Citi ar nodarbinātību saistīti atbalsta pasākumi, kas nav iekļauti nevienā atbrīvojuma kategorijā	Nepiemēro

8. faktu lapa Mācību atbalsts

Atsauce

Šajā faktu lapā ir sniegts kopsavilkums par VGAR piemērošanu mācību atbalstam.

Darbības joma

Kā izņēmums no vispārējās VGAR darbības jomas ir atļauts atbalsts nodarbinātībai pat zivsaimniecības un akvakultūras nozarē, kā arī lauksaimniecības produktu primārās ražošanas nozarē.

VGAR attiecas uz visu valsts un pašvaldību atbalstu mācībām, kas sniegts par labu vienam vai vairākiem uzņēmumiem vai ražošanas nozarēm, samazinot izmaksas, kas tiem parastos apstākļos būtu jāsedz, ja tie vēlas, lai to darbinieki apgūtu jaunas prasmes. Tā attiecas uz mācību atbalstu neatkarīgi no tā, vai mācības nodrošina pašas uzņēmēj sabiedrības, valsts vai pašvaldības, vai privāti mācību centri.

Koncepcijas

Specifiskās mācības ir mācības, kuru mācību priekšmets ir tieši un galvenokārt izmantojams darbinieka pašreizējā vai nākamajā amatā uzņēmumā un kas sniedz kvalifikāciju, kas citos uzņēmumos vai citās darba jomās nav plaši izmantojama vai ir izmantojama tikai ierobežoti.

Vispārējās mācības ir mācības, kuru mācību priekšmets nav tieši vai galvenokārt izmantojams darbinieka pašreizējā vai nākamajā amatā uzņēmumā, bet kas sniedz kvalifikāciju, kas ir plaši izmantojama citos uzņēmumos vai citās darba jomās. Mācības uzskata par vispārējām, ja, piemēram, tās organizē dažādi neatkarīgi uzņēmumi kopā vai ja mācības var izmantot dažādu uzņēmumu darbinieki. Mācības arī tad ir uzskatāmas par vispārējām, ja tās ir atzinušas, atestējušas vai juridiski apstiprinājušas valsts iestādes vai struktūras, kurām dalībvalsts vai Kopiena ir piešķirusi vajadzīgās pilnvaras.

Ja atbalsta projekts ietver speciālo un vispārējo mācību sastāvdaļas, ko atbalsta intensitātes aprēķināšanai nevar nošķirt, un ja mācību atbalsta projekta speciālo vai vispārējo ievirzi nevar noteikt, tad piemēro atbalsta intensitāti, kas piemērojama speciālajām mācībām.

Attiecināmās izmaksas

- mācību personāla izmaksas;
- mācību un apmācāmo ceļošanas izdevumi, ieskaitot uzturēšanos;
- citi kārtējie izdevumi (materiāli, piegādes utt.);
- instrumentu un iekārtas amortizācija tādā mērā, kādā tos izmanto vienīgi mācību projektam;
- ar mācību projektu saistītās konsultāciju izmaksas;
- apmācāmā personāla izmaksas un vispārējās netiešās izmaksas (administratīvās izmaksas, īre, papildu izdevumi), kas nepārsniedz iepriekš minēto attiecināmo izmaksu kopsummu. Apmācāmā izmaksas ņem vērā tikai par to laiku, kurā apmācāmie faktiski piedalās mācībās, pēc produktīvā darba stundu atskaitīšanas.

Maksimālais atbalsts

14. tabula. Atbalsta maksimālā intensitāte

	Speciālās mācības	Vispārējās mācības
Standarta likme	25 %	60 %
Citas:		
Vidējie uzņēmumi	35 %	70 %
Mazie uzņēmumi	45 %	80 %
Saņēmēji: nelabvēlīgākā situācijā esoši darbinieki vai strādājošie ar invaliditāti	35 %	70 %
Jūras transporta nozare	100 %	100 %

Paziņošana

Mācību atbalsts, kas pārsniedz 2 miljonus euro vienam mācību projektam, nav atbīrvots no individuālas paziņošanas prasības.

9. faktu lapa Riska kapitāla pasākumi

Atsauces

Šajā faktu lapā ir apkopotas „Kopienas pamatnostādnes par valsts atbalstu, lai veicinātu riska kapitāla ieguldījumus mazos un vidējos uzņēmumos” (*Oficiālais Vēstnesis* C 194, 18.8.2006., 2. lpp.) (turpmāk šajā faktu lapā – „Pamatnostādnes”). Tajā iekļauta arī informācija par VGAR piemērošanu riska kapitāla pasākumiem.

Mērķis

Pamatnostādņu mērķis ir noteikt kritērijus, ko Komisija piemēros, novērtējot riska kapitāla pasākumu saderīgumu saskaņā ar Līguma 87. panta 3. punkta c) apakšpunktu.

Darbības joma

Piemērošana riska kapitāla shēmām, kas paredzētas vienīgi uz MVU. Pasākumi, kas paredzēti, lai veicinātu riska kapitāla un/vai kvazikapitāla finansējuma nodrošināšanu vai veicināšanu uzņēmumiem darbības sākuma vai paplašināšanās stadijā.

No riska kapitāla pasākumiem jāizslēdz atbalsta sniegšana grūtībās nonākušiem uzņēmumiem, kas darbojas kuģu būves, ogļu un tērauda nozarēs. Šīs Pamatnostādnes nepiemēro atbalstam darbībām, kas saistītas ar eksportu.

Komisija īpašu uzmanību velta nepieciešamībai novērst šo pamatnostādņu izmantošanu, lai apietu spēkā esošajos pamatnoteikumos, pamatnostādņēs un regulās noteiktos principus.

Valsts atbalsta esība

Novērtējot riska kapitāla pasākumus, Komisija pārbaudīs iespējamo valsts atbalsta esību katrā no turpmāk minētajiem līmeņiem.

- Atbalsts ieguldītājiem. Ja pasākums ļauj ieguldītājam piedalīties riska kapitāla fondā ar labvēlīgākiem noteikumiem nekā nepastāvot šādam pasākumam, tad šie ieguldītāji var saņemt valsts atbalstu. Tas pats attiecas uz gadījumiem, kad privātie ieguldītāji piedalās kādā fondā ar labvēlīgākiem noteikumiem nekā valsts ieguldītājiem.
- Atbalsts ieguldījumu instrumentam vai fondam un/vai tā pārvaldītājam. Parasti uzskata, ka fonds ir starpniekinstruments, lai pārskatītu atbalstu, nevis atbalsta saņēmējs. Tomēr dažos gadījumos (piemēram, attiecībā uz fiskāliem pasākumiem vai citiem pasākumiem, kas ietver tiešus pārskaitījumus par labu ieguldījumu instrumentam vai fondam, ko var raksturot kā neatkarīgu uzņēmumu), var būt atbalsts, ja vien ieguldījumus neveic ar nosacījumiem, kas būtu pieņemami parastam uzņēmējam.
- Atbalsts uzņēmumiem, kuros veic ieguldījumus. Uzņēmumi netiks uzskatīti par atbalsta saņēmējiem, ja ieguldījumu veic saskaņā ar noteikumiem, kas būtu pieņemami privātajam ieguldītājam tirgus ekonomikas apstākļos bez jebkādas valsts iejaukšanās. Šim nolūkam Komisija *inter alia* pārbaudīs, vai lēmumi par ieguldījumiem ir balstīti uz peļņu, ir saistīti ar pamatotu uzņēmējdarbības plānu, kā arī reālu iziešanas stratēģiju.

Kritēriji riska kapitāla pasākumu novērtēšanai

Komisija novērtēs riska kapitāla pasākumu saderīgumu, ņemot vērā stimulējošo ietekmi,

atbalsta nepieciešamību, tirgus nepilnības un atbalsta samērīgumu.

Pamatnostādnēs ir ietverts nosacījumu komplekss, saskaņā ar kuru Komisija uzskatīs, ka atbalsts riska kapitāla veidā ir saderīgs ar Līguma 87. panta 3. punkta c) apakšpunktu. Attiecībā uz pasākumiem, kas atbilst šiem kritērijiem, tiks pieņemts, ka ir ievērota stimulējošā ietekme, atbalsta nepieciešamība un samērīgums un ka atbalsta pasākumam ir pozitīva vispārējā bilance. Šie kritēriji ir:

- ieguldījumu daļu maksimālais līmenis ir 1,5 miljoni euro vienam mērķa MVU katrā 12 mēnešu laikposmā;
- ierobežojumi attiecībā uz finansējumu sagatavošanas, sākuma un paplašināšanās stadijai vidējiem uzņēmumiem, kas atrodas neatbalstāmajos reģionos;
- pašu kapitāla un kvazikapitāla ieguldījumu instrumentu pārsvars (vismaz 70 % no pasākuma budžeta);
- obligāta privāto ieguldītāju līdzdalība (vismaz 50 % no finansējuma vai 30 % - atbalstāmajos reģionos);
- ieguldījumu lēmumu uz peļņu vērstais raksturs;
- komerciālā pārvaldība.

Riska kapitāla pasākumiem, kas neatbilst visiem iepriekš minētajiem nosacījumiem, veic *detalizētu saderības novērtējumu*, kas balstīts uz līdzsvara testu, lai pārliecinātos par koncentrēšanos uz attiecīgajām tirgus nepilnībām, kā arī tāpēc, ka iespējamais privāto ieguldītāju izstumšanas un konkurences izkropļošanas risks ir augstāks.

Vērtējot līdzsvara testa rezultātus, Komisija par pozitīviem faktoriem uzskatīs turpmāk minētos elementus:

- tirgus nepilnību pastāvēšana un pierādījumi par tām;
- instrumenta piemērotība;
- atbalsta stimulējošā ietekme un nepieciešamība:
 - komerciālā pārvaldība,
 - ieguldījumu komitejas pastāvēšana,
 - pasākuma/fonda apjoms,
 - uzņēmējdarbības mecenātu klātbūtne;
- proporcionalitāte (tostarp atklāts konkurss pārvaldītājiem, paziņojums par atklātu konkursu vai publisks uzaicinājums ieguldītājiem).

Komisija salīdzinās šos pozitīvos elementus ar atbalsta iespējamo negatīvo ietekmi:

- privāto ieguldītāju izstumšana;
- citi konkurences izkropļošanas veidi, jo nevar izslēgt to, ka riska kapitāla pasākumu rezultātā mākslīgi tiek uzturēti neefektīvi uzņēmumi un nozares, kas citādi beigtu pastāvēt, vai mākslīgi tiek palielināta to vērtība, tādējādi izkropļojot riska kapitāla tirgu. Nozarēm paredzētais atbalsts arī var saglabāt ražošanu arī nozarēs, kuras nav konkurētspējīgas, savukārt reģioniem paredzētais atbalsts var radīt neefektīvu ražošanas faktoru sadalījumu starp reģioniem.

Paziņošana

Ar VGAR ievieša nosacījumu, ka atbalsts riska kapitāla pasākumu veidā līdzīgi pieder pie atbalsta kategorijām, uz kurām neattiecas paziņošanas prasība. Saskaņā ar VGAR

nosacījumiem nav jāpaziņo par atbalstu dalībai komerciāli pārvaldītā privāta kapitāla ieguldījumu fondā, kura mērķis ir gūt peļņu.

Ja netiek izpildīti VGAR nosacījumi, par atbalstu ir jāpaziņo, un tas tiks vērtēts saskaņā ar Pamatnostādnēm.

10. faktu lapa Atbalsta elementi valsts un pašvaldību iestāžu zemes un ēku pārdošanā

Atsauces

Šajā faktu lapā ir apkopots „Komisijas Paziņojums par valsts atbalsta elementiem, publiskajām iestādēm pārdodot zemi un ēkas” (*Oficiālais Vēstnesis* C 209, 10.7.1997., 3. lpp.) (turpmāk šajā faktu lapā – „Paziņojums”)²⁹.

Mērķis

Paziņojuma mērķis ir:

- aprakstīt vienkāršu procedūru, kas ļauj dalībvalstīm rīkoties ar zemes un ēku pārdošanu tā, lai automātiski izslēgtu valsts atbalsta esamību;
- noteikt zemes un ēku pārdošanas gadījumus, par kuriem jāziņo Komisijai.

Princips

Komisija pieņem, ka zemes vai ēku pārdošana, ko veic valsts vai pašvaldības iestāde, nav atbalsts, ja ir ievērota kāda no abām turpmāk minētajām procedūrām.

- Pārdošana ir notikusi, pamatojoties uz pietiekami plaši publiskotu, atklātu un beznosacījumu izsoles procedūru, pieņemot vislabāko vai vienīgo piedāvājumu.
- Pārdošana ir veikta par tirgus vērtību, ko noteikuši neatkarīgi vērtētāji.

Attiecīgās zemes un ēku pārdošanas cenai jāatbilst **vismaz** tai cenai, ko savā eksperta vērtējumā ir norādījis neatkarīgs „aktīvu vērtētājs”.

Ja pēc visām iespējamajām pūlēm pārdot zemi/ēku par ekspertizē norādīto vērtību ir skaidrs, ka to nav iespējams pārdot par minēto cenu, ne vairāk kā 5 % novirzi no sākotnējās vērtības var uzskatīt par atbilstošu tirgus nosacījumiem.

Dalībvalstīm jāinformē Komisija par jebkuru pārdošanas gadījumu, kurā nav ievērota atbilstība kādai no iepriekš aprakstītajām procedūrām, neierobežojot *de minimis* noteikumu (sk. 13. faktu lapu).

²⁹ Komisija pašlaik gatavo visaptverošu paziņojumu par tirgus privāto ekonomikas ieguldītāju pārbaudes piemērošanu, kurā tiks ietverti šie noteikumi.

11. faktu lapa Pakalpojumi ar vispārēju tautsaimniecisku nozīmi

Atsauces

Šajā faktu lapā ir apkopots „Komisijas 2005. gada 28. novembra lēmums par EK līguma 86. panta 2. punkta piemērošanu valsts atbalstam attiecībā uz kompensāciju par sabiedriskajiem pakalpojumiem dažiem uzņēmumiem, kuriem uzticēts sniegt pakalpojumus ar vispārēju tautsaimniecisku nozīmi” (2005/842/EK) (*Oficiālais Vēstnesis* L 312, 29.11.2005., 67.–73. lpp.), „Kopienas nostādnes valsts atbalstam attiecībā uz kompensāciju par sabiedrisko pakalpojumu sniegšanu” (2005/C 297/04) (*Oficiālais Vēstnesis* C 297, 29.11.2005., 4.–7. lpp.) un Komisijas 2006. gada 16. novembra Direktīva 2006/111/EK par dalībvalstu un publisku uzņēmumu finansiālo attiecību pārredzamību, kā arī par dažu uzņēmumu finanšu pārredzamību (Kodificēta versija) (*Oficiālais Vēstnesis* L 318, 17.11.2006., 17.–25. lpp.) (turpmāk šajā faktu lapā – attiecīgi „Lēmums”, „Nostādnes” un „Pārredzamības direktīva”).

Mērķis

Lēmuma un Nostādņu mērķis ir nodrošināt lielāku juridisko noteiktību attiecībā uz pakalpojumu ar vispārēju tautsaimniecisku nozīmi finansēšanu. Tie ir pieņemti saskaņā ar Tiesas nolēmumu *Altmark* lietā³⁰ un ir paredzēti, lai nodrošinātu, ka uzņēmumi var saņemt valsts un pašvaldību atbalstu, lai segtu visas radušās izmaksas, iekļaujot arī pamatotu peļņu, izpildot sabiedrisko pakalpojumu uzdevumus, kā to ir definējušas un uzdevušas valsts un pašvaldību iestādes, tajā pašā laikā nodrošinot, ka sabiedrisko pakalpojumu izmaksas netiek pārmērīgi kompensētas un nenotiek šķērssubsidēšana par labu komerciālām darbībām, kuras var kropļot konkurenci.

Darbības joma

Pēc definīcijas Lēmums un Nostādnes attiecas vienīgi uz uzņēmumiem, kas sniedz pakalpojumus ar vispārēju tautsaimniecisku nozīmi, kā nosaka Līgums, sekundārie tiesību akti un piemērojamā tiesu prakse. Šie dokumenti attiecas vienīgi uz uzņēmumiem, kas veic *saimnieciskas* darbības, jo finansiāls atbalsts, ja tas ir piešķirts juridiskām personām, kas neveic saimnieciskas darbības, nav valsts atbalsts.

Koncepcijas

Vispārējas tautsaimnieciskas nozīmes pakalpojumi (jeb VTNP) nozīmē saimnieciskas darbības, ko valsts un pašvaldību iestādes nosaka kā īpaši svarīgas pilsoņiem un kas netiktu sniegtas (vai tiktu sniegtas ar citādiem noteikumiem), ja valsts vai pašvaldība neiejauktos. Darbībai jāatbilst īpašam raksturojumam salīdzinājumā ar citu tautsaimniecisko darbību vispārējo tautsaimniecisko nozīmi.

Altmark kritēriji nozīmē nosacījumus, kas ietverti nozīmīgā Tiesas nolēmumā, saskaņā ar kuru kompensācija par VTNP nav uzskatāma par valsts atbalstu. Īsi sakot,

- (i) darbība ir kvalificējama kā VTNP, un tās uzdevumi un izpildāmie pienākumi ir skaidri noteikti;

³⁰ C-280/00, 24.7.2003.

(ii) kritēriji, kas raksturo sabiedriskā pakalpojuma izmaksu kompensēšanu, ir objektīvi, pārredzami un iepriekš noteikti;

(iii) kompensācija nepārsniedz pakalpojuma nodrošināšanas neto izmaksas kopā ar saprātīgu peļņu (t.i., nenotiek pārmērīga kompensēšana);

(iv) kompensāciju nosaka *publiskā iepirkuma* veidā vai, ja nenotiek atklāts konkurss, uzņēmēj sabiedrība, kam uztic nodrošināt VTNP, saņem kompensāciju, pamatojoties uz tipiskas labi strādājoša uzņēmuma izmaksām.

Pasākumi

1. Lēmums

Lēmumā ir precizēti nosacījumi, saskaņā ar kuriem kompensācija uzņēmumiem par to nodrošinātiem VTNP ir saderīga ar noteikumiem par valsts atbalstu un iepriekš *nav jāpaziņo* Komisijai.

Nosacījumi:

- skaidri definētas sabiedrisko pakalpojumu pilnvaras;
- kompensācija nav pārmērīga;
- kompensācija nesasniedz 30 miljonus euro gadā vienam uzņēmumam, un katra uzņēmuma gada apgrozījums ir mazāks par 100 miljoniem euro;
- kompensācijas ierobežojums neattiecas uz:
 - slimnīcām;
 - sociālajām mājām;
 - gaisa un jūras satiksmi ar salām;
 - lidostām un ostām, kuras nesasniedz noteiktus robežlielumus, kas izteikti pasažieru apjoma veidā.

2. Pamatprincipi

Pamatprincipos ir minēti konkrēti nosacījumi, saskaņā ar kuriem Lēmumā neietverta kompensācija *ir saderīga ar* valsts atbalsta noteikumiem. Par minēto kompensāciju ir jāpaziņo Komisijai lielāku konkurences kropļošanas riska dēļ.

Noteikumi ir paredzēti, lai nodrošinātu, ka nenotiek *pārmērīga kompensēšana* (kompensācija pārsniedz sabiedriskā pakalpojuma neto izmaksas) un *šķērssubsidēšana* (kompensācija tiek izmantota citos tirgos, kuri ir atvērti konkurencei), jo nevar uzskatīt, ka šādi apstākļi ir saderīgi ar Līgumu.

3. Pārredzamības direktīva

Pārredzamības direktīvā ir paskaidrots, ka uzņēmumiem, kas saņem kompensāciju un darbojas gan sabiedrisko pakalpojumu jomā, gan citos tirgos, ir jābūt atsevišķai uzskaiti par to dažādajām darbībām, lai varētu konstatēt, vai nenotiek pārmērīga kompensēšana.

12. faktu lapa Paziņojums par garantijām

Atsauces

Šajā faktu lapā ir apkopots „Komisijas paziņojums par EK līguma 87. un 88. panta piemērošanu valsts atbalstam garantiju veidā” (*Oficiālais Vēstnesis* Nr. C 155, 20.6.2008., 10.–22. lpp. un kļūdas labojums 15. lpp. *Oficiālajā vēstnesī* Nr. C 244, 25.9.2008., 32. lpp.) (turpmāk šajā faktu lapā tikai „Paziņojums”).

Darbības joma

Paziņojums attiecas gan uz *individuālām garantijām*, gan *garantiju shēmām*. To piemēro visām ekonomikas nozarēm, tostarp lauksaimniecībai, zivsaimniecībai un transporta nozarei, neskarot īpašos noteikumus attiecībā uz garantijām minētajās nozarēs.

Šis paziņojums neattiecas uz eksporta kredītu garantijām.

Paziņojumā izklāstīti noteikumi par to, kad garantija ir uzskatāma par atbilstīgu tirgus apstākļiem un tādējādi nav atbalsts. Tajā paredzēts arī tādu garantiju vērtējums, kurās ir atbalsta elements.

Koncepcijas

Garantijas parasti ir saistītas ar **kredīta vai citām finansiālām saistībām** starp aizdevuma ņēmēju un devēju. Tie paši noteikumi attiecas arī uz citiem garantiju veidiem, kad notiek riska nodošana līdzīgā veidā (piemēram, kapitāla ieguldījumiem).

Paziņojumā izklāstīti noteikumi skaidrām un pārredzamām **metodēm** atbalsta apjoma aprēķināšanai konkrētā garantijā vai garantiju shēmā. Ir ieviesti vienkāršoti noteikumi MVU, lai palīdzētu MVU pārvarēt īpašās grūtības saistībā ar piekļuvi finansējumam.

Garantijas, kas atbilst Paziņojuma 3. daļas nosacījumiem, tiek uzskatītas par tādām, kas nedod priekšrocības saņēmējam, un tāpēc nav valsts atbalsts. Valsts atbalsta elementa novērtējums garantijā ir balstīts uz tirgus ekonomikas ieguldītāja principu³¹, jo tā pamatā ir pienācīgs **riska novērtējums**, izmantojot **kredītvērtējumu**. Kredītvērtējums nav jāveic starptautiskai aģentūrai, to var izdarīt arī saņēmēja banka.

Attiecībā uz garantijām ar valsts atbalsta elementu par valsts atbalstu uzskata starpību starp garantijas atbilstīgo tirgus cenu un faktisko cenu, ko maksā par minēto pasākumu.

Kritēriji

Lai °izslēgtu atbalsta esību, garantijai ir jāatbilst šādiem kritērijiem:

³¹ Saskaņā ar šo principu ieguldījumi vai cits valsts iestāžu finansējums uzņēmumos var būt pieņemami, ja tie ir piešķirti saskaņā ar noteikumiem, kādus privāts tirgus ieguldītājs varētu pieņemt līdzvērtīgā darījumā.

(a) Individuālas garantijas:

- aizņēmējs nav grūtībās nonācis uzņēmums (sk. 5. faktu lapu. NB! Šā Paziņojuma piemērošanas nolūkā jauni MVU nav uzskatāmi par grūtībās nonākušiem uzņēmumiem);
- garantijai jābūt saistītai ar konkrētu finanšu darījumu, izsniegtai par nemainīgu maksimālo summu un uz ierobežotu laiku;
- garantija aptver ne vairāk par 80 % no aizdevuma (vai citu finanšu saistību) nenomaksātās daļas;
- proporcionālas atmaksas, garantijas samazinājums un zaudējumu uzņemšanās vienādā mērā;
- par garantiju tiek maksāta uz tirgu orientēta cena (ņemot vērā darījuma specifiku);
- **MVU:** iespēja izmantot iepriekš noteiktu drošās zonas prēmiju (kas atkarīga no MVU kredītreitinga). Iespēja uzskatāmi parādīt zemāku tirgu apstākļiem atbilstošu prēmiju. Drošās zonas prēmija 3,8 % gadā ir piemērojama pat ja kredītvērtējuma nav, jaundibinātiem uzņēmumiem.

(b) Garantiju shēmas:

- shēma nav pieejama grūtībās nonākušiem uzņēmumiem;
- garantijām jābūt saistītām ar konkrētiem finanšu darījumiem, izsniegtām par nemainīgu maksimālo summu un uz ierobežotu laiku;
- garantijas nesedz vairāk par 80 % no katra nenomaksātā aizdevuma (vai citām finanšu saistībām);
- prēmijas ir jāpārskata vismaz reizi gadā;
- prēmijām ir jāsedz parastie riski, shēmas administratīvās izmaksas un gada atlīdzība par atbilstīgu kapitālu;
- pārredzami noteikumi nākotnes garantijām (piemēram, par atbilstīgiem uzņēmumiem);
- **MVU:** drošās zonas prēmijas vai vienreizēja prēmija (izvairoties no vajadzības pēc saņēmēju MVU atsevišķa novērtējuma) par garantēto summu līdz 2,5 miljoniem euro vienam uzņēmumam atbilstoši konkrētajai shēmai (pieļauj riska apkopošanas efektu par labu maza apmēra garantijām MVU).

Citi

80 % ierobežojumu nepiemēro parāda vērtspapīru garantijām un garantijām, kas piešķirtas uzņēmumiem, kuri sniedz dažus vietējus VTNP.

NB! Garantijas, kas mazākas par 1,5 miljoniem euro, var gūt priekšrocības no *de minimis* režīma, kas noteikts *de minimis* regulā³².

³² Tas neskar dalībvalstu iespēju paziņot metodiku atbilstīgi *de minimis* regulas 2. panta 4. punkta d) apakšpunktam. Sk. 13. faktu lapu.

13. faktu lapa *De minimis* noteikums

Atsauce

Šajā faktu lapā ir sniegts kopsavilkums par „Komisijas 2006. gada 15. decembra Regulu (EK) Nr. 1998/2006 par Līguma 87. un 88. panta piemērošanu *de minimis* atbalstam” (*Oficiālais Vēstnesis* Nr. L 379, 28.12.2006., 5. lpp.) (turpmāk šajā faktu lapā – „Regula”).

Darbības joma

Regula attiecas uz neliela apjoma valsts atbalstu („*de minimis* atbalstu”), kas nav valsts atbalsts Līguma 87. panta 1. punkta nozīmē un uz kuru tāpēc neattiecas prasība par paziņošanu.

De minimis noteikumu nepiemēro uzņēmumiem, kuri darbojas zivsaimniecības un akvakultūras nozarē, ogļu nozarē un lauksaimniecības produktu primārajā ražošanā, kā minēts Līguma I pielikumā. Ievērojot dažus papildu nosacījumus, noteikumu piemēro uzņēmumiem, kuri darbojas lauksaimniecības produktu pārstrādē vai tirdzniecībā. Transporta nozarē *de minimis* atbalstu nevar izmantot transportlīdzekļu iegādei autokravu pārvadājumiem. Šo Regulu nepiemēro grūtībās nonākušiem uzņēmumiem.

Koncepcijas

De minimis noteikums paredz atbalsta augšējo robežu, kuru nesasniedzot, Līguma 87. panta 1. punkts nav jāpiemēro, un tātad atbalsta pasākums nav iepriekš jāpaziņo Komisijai. Šis noteikums pamatots ar pieņēmumu, ka vairumā gadījumu nelieli atbalsta apjomi neietekmē dalībvalstu savstarpējo tirdzniecību un konkurenci.

Kritēriji

Lai izmantotu *de minimis* noteikumu, atbalstam jāatbilst šādiem kritērijiem.

- Noteikumā par *de minimis* atbalstu norādītā augšējā robeža parasti ir EUR 200 000 (skaidras naudas dotācijas ekvivalents) jebkurā trīs fiskālo gadu laikā posmā. Attiecīgajam trīs gadu laikā posmam ir mobils raksturs, tāpēc pirms katra jauna *de minimis* atbalsta piešķiršanas ir jānosaka *de minimis* atbalsta kopējais apjoms, kas piešķirts trīs secīgu fiskālo gadu laikā (ieskaitot toreizējo fiskālo gadu).
- Šo augšējo robežu piemēro visai kopējai valsts palīdzībai, ko uzskata par *de minimis* atbalstu. Tā neietekmē saņēmēja iespēju iegūt citu valsts atbalstu saskaņā ar Komisijas apstiprinātajām shēmām, neskarot turpmāk aprakstīto summēšanas noteikumu.
- Augšējo robežu piemēro visiem atbalsta veidiem neatkarīgi no atbalsta veida vai paredzētā mērķa. Vienīgais atbalsta veids, kas ir izslēgts no *de minimis* noteikuma izmantošanas, ir atbalsts eksportam.
- Regulu piemēro vienīgi „pārredzamiem” atbalsta veidiem, kuros jau iepriekš iespējams noteikt bruto dotācijas ekvivalentu, neveicot riska novērtēšanu. Tas saistās ar dažiem ierobežojumiem attiecībā uz dažiem atbalsta veidiem, piemēram, garantijām. Šo Regulu piemēro tikai garantijām, kas nepārsniedz 1,5 miljonus euro³³.

³³ Tas neskar dalībvalstu iespēju paziņot metodiku atbilstīgi Regulas 2. panta 4. punkta d) apakšpunktam.

Summēšana

Iepriekš minētā augšējā robeža (*de minimis* atbalsts EUR 200 000 apmērā trīs fiskālo gadu laikā posmā) attiecas uz visu *de minimis* atbalsta summu, kas piešķirta vienam uzņēmumam. Autotransporta nozarē šī summa ir samazināta līdz EUR 100 000.

Piešķirot *de minimis* atbalstu kādam konkrētam uzņēmumam, attiecīgajai dalībvalstij ir jāpārbauda, vai jaunais atbalsts nepalielinās kopējo *de minimis* atbalsta summu, ko uzņēmums saņēmis attiecīgajā trīs gadu laikā posmā, līdz ar to pārsniedzot EUR 200 000 (vai citā gadījumā EUR 100 000) augšējo robežu.

Dalībvalsts ir atbildīga par vajadzīgo instrumentu izveidošanu, lai nodrošinātu efektīvu kontroli par to, vai tiek ievērota *de minimis* atbalsta summēšanas augšējā robeža. To var veikt divējādi.

- Dalībvalsts var izveidot centrālo *de minimis* atbalsta reģistru, kurā ir visa informācija par jebkuras iestādes piešķirto *de minimis* atbalstu šajā dalībvalstī.
- Otrā variantā dalībvalsts tiešā veidā informē uzņēmumu par atbalsta *de minimis* raksturu un no attiecīgā uzņēmuma saņem visu informāciju par pārējo *de minimis* atbalstu, ko uzņēmums saņēmis iepriekšējo divu fiskālo gadu laikā un pašreizējā fiskālajā gadā. Jebkuros apstākļos dalībvalsts ir atbildīga par to, lai tiktu ievērota summēšanas augšējā robeža.